

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filozofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Komparace postavení učitelského povolání u nás a v Německu
Comparison of a teacher profession in the Czech Republic and Germany

Markéta Popelářová

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání — Základy
společenských věd se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Komparace postavení učitelského povolání u nás a v Německu potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, duben 2019

Děkuji Mgr. Tomáši Samkovi, M.A., Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při zpracovávání bakalářské práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje komparaci postavení učitelského povolání ve dvou evropských zemích, České republice a Německu. Na základě studia písemných pramenů srovnává učitelskou profesi v platovém ohodnocení, společenské prestiži povolání, vzdělávání budoucích učitelů, věkové a genderové struktuře, pracovní době učitelů a v dalších ohledech. Součástí práce je i krátkodobá kvalitativní sonda mezi učiteli a studenty pedagogických oborů z Česka a Německa.

KLÍČOVÁ SLOVA

učitel, status, srovnání, Česko, Německo

ABSTRACT

The bachelor thesis compares status of teacher profession in two European countries – in the Czech Republic and Germany. This comparison is based upon written sources and focuses on teachers' salaries, social prestige, education of prospective teachers, age and gender structure, working hours and other aspects. One part of the thesis is a brief qualitative research among teachers and future teachers from the Czech Republic and Germany.

KEYWORDS

teacher, status, comparison, Czechia, Germany

Obsah

Úvod.....	7
1. Vzdělávací systémy v Česku a Německu a rozdíly mezi nimi	9
1.1. Charakteristika německého vzdělávacího systému.....	9
1.2. Charakteristika českého vzdělávacího systému	11
1.3. Rozdíly mezi vzdělávací politikou obou států	13
1.4. Občanská spokojenost se školstvím v Česku a Německu.....	16
2. Porovnání učitelského povolání u nás a v Německu	17
2.1. Kdo zvažuje povolání učitele.....	17
2.2. Vzdělání budoucích učitelů	18
2.2.1. Vzdělání učitelů v Německu	20
2.2.2. Vzdělání učitelů v Česku	22
2.2.3. Uvádění začínajících učitelů do praxe	23
2.2.4. Studentské iniciativy podporující reformu učitelského vzdělání.....	26
2.2.4.1. Otevřeno v České republice	26
2.2.4.2. Kreidestaub v Německu	27
2.3. Pracovní podmínky učitelů	27
2.3.1. Platy	28
2.3.1.1. Aktuální snahy o navýšení platů v České republice.....	31
2.3.2. Počet odučených hodin a velikost tříd	32
2.4. Genderové a věkové složení učitelů	34
2.5. Nedostatek učitelů	36
2.6. Aktuální problémy učitelského povolání	39
3. Prestiž učitelského povolání	41
3.1. Učitelské povolání v českých a německých online médiích.....	42
3.1.1. Metodologie rešerše	42
3.1.2. Výsledky rešerše českých a německých online médií	43
3.1.3. Důvěra v psaná média a internet v obou zemích	45
Závěr	46
Seznam použitých informačních zdrojů	47
Seznam příloh	54

Úvod

V době, kterou označujeme jako dobu znalostní a v níž význam informací nepopíratelně stoupá, nesou učitelé společensky velmi odpovědnou roli, jelikož jsou to právě oni, kteří pro žáky informace zprostředkovávají a kteří vytvářejí co nejlepší možné učební podmínky pro nastupující generace a jsou pojítkem mezi dítětem a jeho okolním světem. Učitelé jsou beze sporu jedním z nezákladnějších činitelů ve vzdělávacím i výchovném procesu.

Český vzdělávací systém prochází významnými změnami ve snaze následovat rychle se měnící dobu, ovšem souběžně také naše společnost dochází ke zjištění, že bez kvalitních pedagogických sil se náš školský systém pozitivním směrem ubírat nebude. Jak tedy česká společnost vnímá učitelkou profesi? A jak jinak mohou být učitelé vnímáni ve světě nebo jen pár kilometrů za našimi hranicemi?

Téma učitelké profese jsem si pro svou bakalářskou práci zvolila z toho důvodu, že jsem studentkou pedagogické fakulty a povolání učitele se po studiu chystám věnovat. Cílem práce je porovnání pracovních podmínek a zjištění reálného postavení učitelkého povolání v Česku a Německu, kde jsem měla možnost strávit půl roku během svého bakalářského studia.

Práci jsem založila na srovnávání dat z mezinárodních i národních průzkumů a databank o vzdělávacích systémech, které jsem zasadila do kontextu obou zemí. Součástí práce je také rešerše českých a německých online médií, díky které jsem získala informace sloužící k porovnání vnímání učitelkého povolání veřejností v obou státech. Pořádila jsem také polostrukturovaný rozhovor s českým učitelem gymnázia, dále se studentkou učitelkého oboru a budoucí pedagožkou v Německu a s předsedou české neziskové organizace zaměřující se na vzdělání budoucích pedagogů.

V souladu se soudobými požadavky antropologické disciplíny na terénní výzkumy nechávám pasáže rozhovorů citované v této práci needitované, v přesné jazykové podobě, jak byly vyřčeny respondenty.

Údaje, které jsou zmíněné v prakticky zaměřených kapitolách práce slouží spíše jen pro ilustraci. Jsem si vědoma, že mnou zvolené postupy nesplňují přísné rigorózní požadavky kladené na kvantitativní metodologii ve společenských vědách. Jsem si také vědoma toho, že pro vědecky exaktnější provedení komparace by bylo k porovnání České

republiky vhodnější zvolit spíše jednu ze spolkových zemí Německa, a to hlavně kvůli výrazně odlišné geografické rozloze a počtu obyvatel obou Česka a Německa.

1. Vzdělávací systémy v Česku a Německu a rozdíly mezi nimi

V této kapitole budou představeny hlavní rysy a principy vzdělávacích systémů obou států a rozdíly mezi nimi. Důraz je kladen převážně na oblast školního vzdělávání, která učitelské povolání určuje nejvýrazněji. „I když je Německo našim bezprostředním sousedem a naše vzájemné dějiny jsou provázány více než s kterýmkoli jiným státem, odlišnost našich vzdělávacích systémů je výrazná.“¹ Nejvýraznější rozdíl spočívá v tom, že německý vzdělávací systém je řízen na úrovni jednotlivých spolkových zemí, kdežto české školství je spravováno převážně na státní úrovni.²

1.1. Charakteristika německého vzdělávacího systému

Spolková republika Německo je federální stát skládající se ze 16 spolkových zemí. Některá legislativa je přenesena na samotné spolkové země.³ „Vzdělávání, věda a kultura spadají převážně do kompetence spolkových zemí.“⁴

Do povinné školní docházky žáci nastupují ve svých šesti letech a docházka do školy trvá devět let. Výjimku tvoří Berlín, Severní Porýní-Vestfálsko, Brémy a Braniborsko, kde je povinná školní docházka desetiletá. Pátý a šestý školní rok se označuje jako tzv. „orientační stupeň“ (*Orientierungsstufe*), po kterém se studium dělí na několik možností. Mezi ně patří *Gymnasium*, *Gesamtschule*, *Realschule* nebo *Hauptschule*.⁵ Jedná se o přestup z primárního do sekundárního stupně vzdělávání

---

¹ WALTEROVÁ, Eliška. *Struktura vzdělávacího systému v Německu*. [online]. Metodický portál. Vytvořeno 3.4. 2006. [cit.18.3.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/510/STRUKTURA-VZDELAVACIHO-SYSTEMU-V-NEMECKU.html/>

² Srov. Tamtéž.

³ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik*. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 94.

⁴ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 22.

⁵ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik*. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 96.

a směřování žáka se odvíjí od doporučení školy, kterou navštěvoval (ta své doporučení zakládá na výsledcích žáka).⁶

V sekundárním stupni (konkrétně v jeho druhé části) žák následně pokračuje buď na vyšším stupni gymnázia, nebo je na jiných typech škol vzděláván pro své budoucí povolání (jedná se o tzv. *Berufsausbildung*). V této oblasti existuje v Německu celkem 15 různých forem škol, které mají za cíl připravit mladé lidi na jejich budoucí povolání.⁷ Terciární oblast vzdělávání je v Německu zajišťována hlavně univerzitami, technickými univerzitami, nestátními univerzitami, vyššími odbornými školami (*Fachhochschulen*) a pedagogickými školami (*Lehrämter*), na kterých jsou vzděláváni budoucí učitelé.⁸

Německé školství nabízí mnoho různorodých cest získání vzdělání a je postaveno na tzv. stavebnicovém principu, založeném na myšlence, že každé ukončení školy umožňuje studentovi pokračovat v dalším studiu.⁹ „Vzdělávací systémy jednotlivých spolkových zemí zajišťují propustnost mezi jednotlivými typy škol a vzájemné uznávání vysvědčení mezi zeměmi.“¹⁰

Nejvyššími orgány spravujícími vzdělávání jsou v Německu ministerstva pro vzdělání, kulturu a vědu existující v každé ze spolkových zemích. Na stejné úrovni se také nacházejí i výzkumné instituty pro školství.¹¹ „Každá spolková země má vedle organizace

---

⁶ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik. Die Schulsysteme Europas*. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 102.

⁷ Srov. Tamtéž. S. 96.

⁸ Srov. *Národní informační centrum pro mládež*. [online] Německý vzdělávací systém. Vytvořeno 9.3. 2018. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/nemecky-vzdelavaci-system>.

⁹ Srov. JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 40.

¹⁰ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 40.

¹¹ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik. Die Schulsysteme Europas*. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 97.

struktury vzdělávání na starosti stanovení obsahu a cílů vzdělávání nebo dohled nad činností učitelů na veřejných školách.“¹²

Současná podoba německého školství je vystavena na dvou původně zcela odlišných ideologických směrech, které souvisí s rozdělením Německa na dvě části v minulém století. Školství tehdejšího východního Německa téměř zaniklo a dnešní podoba škol je založena převážně na ideologii tehdejšího západního Německa.¹³

1.2. Charakteristika českého vzdělávacího systému

Školní docházka je pro žáky v České republice povinná ve věku od šesti do patnácti let a trvá devět let. Základní škola se skládá z prvního stupně (první až pátá třída) a druhého stupně (šestá až devátá třída). V mezinárodní klasifikaci ISCED to odpovídá stupňům 1 a 2. Od roku 1990 je ovšem možné vzdělávat se také na tzv. víceletých gymnáziích. Na ně mohou žáci nastoupit po páté třídě (v případě osmiletého gymnázia) nebo po sedmé třídě základní školy (v případě šestiletého gymnázia).¹⁴

Sekundární oblast vzdělávání, která je nejčastěji využívána studenty ve věku od 15 do 18 nebo 19 let, je zajišťována gymnázii, středními odbornými školami a středními odbornými učilišti. V posledním případě studium trvá dva až tři roky a není zakončeno maturitou, která je nezbytnou podmínkou pro přijetí ke studiu na vysoké škole.¹⁵

---

¹² DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46.* Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 97. Vlastní překlad autora.

¹³ Srov. WALTEROVÁ, Eliška. *Struktura vzdělávacího systému v Německu.* [online]. Metodický portál. Vytvořeno 3.4. 2006. [cit.18.3.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/510/STRUKTURA-VZDELAVACIHO-SYSTEMU-V-NEMECKU.html/>

¹⁴ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46.* Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 97.

¹⁵ Srov. Tamtéž.

V České republice je možné navštěvovat také vyšší odborné školy, které jsou součástí terciální oblasti, ovšem nejedná se o univerzitní vzdělání. Studium trvající tři až čtyři roky vede ke kvalifikaci pro vysoce specializované povolání.¹⁶

Do terciární oblasti vzdělávání se započítává 25 veřejných vysokých škol různých zaměření spolu s dalšími soukromými vysokoškolskými institucemi. Pedagogické vzdělání budoucích učitelů (mimo učitele v mateřských školách) probíhá na pedagogických fakultách jednotlivých vysokých škol.¹⁷

Český vzdělávací systém je na centrální úrovni řízen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), mezi jehož kompetence spadají například dlouhodobé vzdělávací programy, cíle nebo financování a také Česká školní inspekce (ČŠI), jejíž pole působnosti je poměrně malé, ovšem na starosti má sběr informací z jednotlivých škol a také jejich evaluaci. Česká školní inspekce je fakticky podřízena MŠMT.¹⁸ Na decentralizované úrovni jsou rozhodnutí o vzdělávání vydávána primárně jednotlivými obcemi a kraji.¹⁹

Koncepce současné české vzdělávací politiky je určena tzv. Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice – Bílou knihou, vydanou v roce 2001 MŠMT.²⁰ Z tohoto dokumentu byly následně vytvořeny rámcové vzdělávací programy (RVP).²¹

---

¹⁶ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik*. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S.546-548.

¹⁷ Srov. MSMT.cz *Public institutions o higher education*. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/eu-and-international-affairs/public-institutions-of-higher-education-1?lang=2>.

¹⁸ Srov. VESELÝ, Arnošt. *Řízení školství* [online] Vytvořeno 21.3. 2018. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/497851/mod_resource/content/1/05_UVP_Rizeni_vzdelavaci_politiky_180321.pdf Str. 5.

¹⁹ Srov. Tamtéž. S. 3.

²⁰ Srov. MSMT.cz. *Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>

²¹ Srov. KOPŘIVOVÁ, Jitka. *Komparace vybraných hudebně pedeutologických problémů v České republice a v Rakousku*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149204/-> S.21.

O mnoho let později byla sestavena Strategie vzdělávací politiky 2020 schválená v červenci roku 2014.²² Ta stanovila 3 priority, na které by české vzdělávání mělo klást důraz:

- „snižování nerovnosti ve vzdělávání“²³
- „podpora kvalitní výuky a učitele“²⁴ (s tímto bodem mělo souviset zavedení fungujícího kariérního systému učitelů nebo zlepšení výuky během přípravy budoucích učitelů v terciárním vzdělávání)²⁵
- „odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému“²⁶

Expertní tým v průběhu roku 2017 vypracoval hodnocení plnění této strategie, které nevyznělo optimisticky. Experti kritizovali fakt, že k rozhodnutím spojeným se strategií docházelo na nejvyšších úrovních bez porozumění pedagogické veřejnosti. To také mělo za následek, že priority byly naplňovány pomaleji a snížila se také důvěra učitelů ke státem vytvářené vzdělávací politice.²⁷ V současnosti probíhá tvorba vzdělávací strategie 2030. Již na úvodní konferenci k představení této strategie v únoru roku 2019 se mnoho příspěvků týkalo právě role učitele a učitelského povolání.²⁸

1.3. Rozdíly mezi vzdělávací politikou obou států

Povolání učitelů je také ovlivňováno charakterem vzdělávací politiky, která je v daném státě prosazována. V Německu funguje decentralizovaný vzdělávací systém. Rozhodnutí jsou tvořena na úrovni celé země (federace), ale převážněji v jednotlivých spolkových

---

²² Srov. [Vzdělávání2020.cz. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. MŠMT.](http://www.vzdelavani2020.cz/) [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani2020.cz/>

²³ MSMT.cz. *Strategie vzdělávací politiky 2020.* [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Srov. Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Srov. MSMT.cz. *Experti hodnotili naplňování strategie 2020.* [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/experti-hodnotili-naplnovani-strategie-vzdelavani-2020>

²⁸ Srov. MSMT.cz. *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.* [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

zemích a také na úrovni lokálních autorit. Největší procento rozhodnutí je však tvořeno na úrovni spolkových zemí.²⁹ Jedná se konkrétně o 63 % všech rozhodnutí.^{30 31}

V České republice je největší množství rozhodnutí týkajících se vzdělávací politiky tvořeno na úrovni samotných škol, jedná se v tomto případě o 68 %.³² Školy mají díky tomuto systému velkou míru autonomie, ale stále se řídí celostátním vzdělávacím programem.³³

Finanční výdaje do školství se v obou zemích podobají. Z následující tabulky jsou zřejmé jemné nuance mezi podílem financí, které státy investují do jednotlivých sektorů. Čísla udávají procenta HDP dané země.

	Předškolní vzdělávání	Primární stupeň vzdělávání	Sekundární stup. vzdělávání	Terciární stupeň vzdělávání
Německo	0,87 %	0,64 %	2,15 %	1,22 %
Česko	0,52 %	0,80 %	1,84 %	1,16 %

Tabulka 1. Finance, které Německo a Česko investují do vzdělávání v procentech HDP.³⁴

²⁹ Srov. *Education Policy Outlook*. Germany. 2014. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20GERMANY_EN.pdf

³⁰ Srov. *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Table D61. Percentage of decisions taken at each level of government in public lower secondary education (2017). [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018/percentage-of-decisions-taken-at-each-level-of-government-in-public-lower-secondary-education-2017_eag-2018-table214-en#page1

³¹ Tato informace se týká nižšího úrovně sekundárního stupně vzdělávání, což v českém prostředí odpovídá druhému stupni základní školy.

³² Srov. *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Table D61. Percentage of decisions taken at each level of government in public lower secondary education (2017). [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018/percentage-of-decisions-taken-at-each-level-of-government-in-public-lower-secondary-education-2017_eag-2018-table214-en#page1.

³³ Srov. *Education Policy Outlook*. CZECH REPUBLIC. 2013. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/czech/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20CZECH%20REPUBLIC_EN.pdf

³⁴ Srov. OECD. Education spending (indicator). 2019. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm#indicator-chart>.

Z tabulky je zřejmé, že jediným sektorem, do něhož Česká republika investuje více procent z HDP než Německo, je primární stupeň vzdělávání. Ve všech ostatních případech Německo investuje více. Nejznamenatelnější je rozdíl v sektoru předškolního vzdělávání, kde rozdíl odpovídá 0,35 %.³⁵

Mezi hlavní témata aktuální vzdělávací politiky Německa patří podpora žáků ze znevýhodněného prostředí, případně s migrační minulostí, jelikož Německo od roku 2014 přijalo mnoho uprchlíků, primárně ze Sýrie.³⁶ Pozornost je také zaměřována na snižování dopadu socioekonomického pozadí na výsledky žáků. Řešeným problémem je i velký podíl učitelů staršího věku.³⁷

Velkým tématem posledních let je v České republice přerazování žáků do speciálních škol, což je krok usilující o snížení nerovnosti ve vzdělávání. Bylo přistoupeno na politiku inkluzivního vzdělávání, tedy k začlenění žáků do klasických škol.³⁸ OECD ve své zprávě *Education at Glance 2018* též informuje o nízkých platech učitelů, na což vláda reaguje závazkem zvýšení jejich platů v roce 2019.³⁹ Česká republika s Německem sdílí problém stárnoucí populace učitelů a také její nedostatečnou reprodukci.⁴⁰

---

³⁵ Srov. Tamtéž.

³⁶ Srov. LERGETPORER, Phillip; WERNER Katharina; WOESMANN Ludger. *Public Opinion on Education Policy* [online]. IZA Institut of Labor Economics, 2017. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <http://ftp.iza.org/dp10948.pdf>. S. 24.

³⁷ Srov. *Education Policy Outlook. Germany. 2014.* [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20GERMANY_EN.pdf

³⁸ Srov. *Education Policy Outlook. CZECH REPUBLIC . 2013.* [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/czech/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20CZECH%20REPUBLIC_EN.pdf

³⁹ Srov. *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018).* Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018-souhrn.pdf> S. 3.

⁴⁰ Srov. Tamtéž. S. 2.

1.4. Občanská spokojenost se školstvím v Česku a Německu

O stavu školství nám mohou mnohé napovědět hrubá čísla, ovšem i názor veřejnosti. Je však nutné zdůraznit, že názor veřejnosti nemusí nutně zrcadlit kvalitu vzdělávacího systému, může tomu být právě naopak. Podle statistik OECD vychází najevo, že Češi jsou se svým školstvím a školami spokojenější než Němci. V roce 2016 přibližně 72 % Čechů vypovědělo, že je se školstvím spokojeno (v roce 2006 se jednalo o 70 %). V Německu stejnou odpověď podalo přibližně 66 % a toto číslo oproti roku 2006 narostlo přibližně o 6 %. Průměr zemí OECD se pohybuje kolem 65 %, tedy ani Česko, ani Německo se v tomto případě od průměru nijak zásadně nevychylují.⁴¹ Němci se začali svým školským systémem více zabývat po zveřejnění výsledků výzkumu TIMSS a PISA⁴². Ty „otevřely takovou veřejnou diskusi o kvalitě německého vzdělávacího systému, jaká v Německu nebyla od poloviny 70. let.“⁴³

Spokojenost Čechů se vzdělávacím systémem potvrzuje i Audit vzdělávacího systému v ČR z roku 2018. „Ukazuje se, že česká společnost (dospělá populace) je relativně spokojena se stavem vzdělávacího systému. Podle pravidelného průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, jenž probíhá vždy v září, je oproti klesající tendenci předchozích let česká společnost spokojenější, a to u všech typů škol.“⁴⁴ Nejlépe hodnocené přitom byly základní školy a gymnázia, nejhůře střední odborná učiliště.⁴⁵

---

⁴¹ Srov. OECD iLibrary. *Government at a Glance 2017*. Citizen satisfaction with public services and institutions [online]. 2017. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/sites/gov_glance-2017-82-en/index.html?itemId=/content/component/gov_glance-2017-82-en Graf 14.2.

⁴² Zkratka TIMMS označuje mezinárodní šetření v matematice a přírodních vědách (Trends in International Mathematics and Science Study), zkratka PISA označuje mezinárodní průzkum znalostí studentů (Programme for International Student Assessment).

⁴³ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 68.

⁴⁴ *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018)*. Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9B1%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018_-souhrn.pdf

⁴⁵ Srov. Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Tisková zpráva: Hodnocení kvality vzdělávání – září 2018*. 2018. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4723/f9/or181015.pdf

2. Porovnání učitelského povolání u nás a v Německu

Učitelé, jako základní kámen vzdělávacích systémů, jsou v jednotlivých zemích veřejností odlišně vnímáni a také pracují v odlišných podmínkách. Cílem této kapitoly je zjistit, do jaké míry se tyto podmínky liší v Česku a Německu a představit základní srovnání učitelského povolání v obou zemích s důrazem na aktuální vzdělávací politiku a změny v ní.

2.1. Kdo zvažuje povolání učitele

Pro utvoření představy, jací učitelé v Česku a Německu působí, je užitečné podívat se na jedince, kteří o učitelství jako o své budoucí kariéře uvažují. Vlastní učitelskou kariéru v Česku očekává 3,3 % 15letých lidí, v Německu je to 3,6 %. Jen pro porovnání, obě země se stále ocitají pod průměrem zemí OECD (4,2 %). Není také překvapením, že třikrát až čtyřikrát častěji se jedná o děvčata než chlapce. V Německu však kariéru učitele očekává výrazně více mladých lidí, jejichž rodiče dosáhli jen základního vzdělání.⁴⁶

V Německu by nízká atraktivita učitelského povolání mohla být zapříčiněna mimo jiné i politickými rozhodnutími, která učitele rozdělila do dvou kategorií, nehledě na jejich dosaženou kvalifikaci.⁴⁷ Učitelé mohou své povolání vykonávat jako státní úředníci (*Beamte*), nebo zaměstnanci (*Angestellte*). V případě zaměstnaneckého poměru učitelé vydělávají méně a mají odlišné nároky na získání důchodu a na placení zdravotního pojištění. Situaci nepomáhá ani fakt, že každá ze spolkových zemí má vlastní vzdělávací politiku, a tudíž jiné nastavení podmínek, což mezi německými spolkovými zeměmi vytváří významné rozdíly.⁴⁸

V České republice máme k dispozici informace o jedincích, kteří se ucházejí o studium na pedagogických fakultách. I z nich můžeme mnohé o atraktivitě učitelství

---

⁴⁶ Srov. European Commission. *The Attractiveness of the Teaching Profession in Europe*. Volume 1. Luxembourg, 2013. ISBN 978-92-79-27887-7[online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/study/2013/teaching-profession1_en.pdf. S. 26.

⁴⁷ Srov. Tamtéž.

⁴⁸ Srov. Deutsche Welle. Two different classes of German teacher. [online]. Naposledy změněno 3.3. 2015. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/two-different-classes-of-german-teacher/a-18291823>.

vyčíst. Uchazeči o studium na pedagogických fakultách v testu obecných studijních předpokladů dosahují nejnižších výsledků (v porovnání se zájemci o studium na jiných fakultách).⁴⁹ Na otázku, proč si uchazeči pro své budoucí studium zvolili právě pedagogickou fakultu, nejčastěji vybírali odpovědi: *uplatnění v praxi, co nejsnadnější cesta, kvalita výuky*. Pozornost by se měla věnovat obzvláště faktu, že odpověď *co nejsnadnější cesta* byla volena nejčastěji. Studium na žádné jiné fakultě nepovažují za jednodušší.⁵⁰

V tom, jestli se mladí lidé rozhodnou stát učitelem, mohou hrát roli i doporučení jejich rodičů. 20 % Němců by rozhodnutí svého dítěte stát se učitelem podporovalo. V Česku by stejně jednalo 32 % rodičů. V průzkumu byli také dotázáni učitelé, jaká změna by dle nich pravděpodobně zlepšila atraktivitu učitelského povolání. V Německu nejčastěji odpověděli „méně studentů ve třídě“, čeští učitelé nejčastěji zaznačili odpověď „vyšší plat“.⁵¹

2.2. Vzdělání budoucích učitelů

Vzdělání budoucích učitelů je silně propojeno se standardem učitelského povolání. Pokud je totiž v našem zájmu budoucí učitele správně vzdělávat, měli bychom mít představu, jakého standardu by učitelé ve svém povolání měli ideálně dosáhnout.

Odborné diskuze týkající se standardu učitelského povolání a významu učitelů se odehrávají nejen v Německu a Česku, ale i celosvětově v návaznosti na současně rychle se měnící společenskou situaci nebo rychle postupující technologický pokrok. Minimálně v českém prostředí učitelé vnímají, že nároky na ně se mění. Ve společnosti jsou častěji

---

⁴⁹ Srov. Scio.cz. *Motivace, priority a kvalita uchazečů o VŠ studium. Vybraná zjištění z projektů Vektor a Národní srovnávací zkoušky*. [online]. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: https://www.scio.cz/download/analyzy/souhrn_poznatku_Vektor_uchazeci.pdf. S. 11.

⁵⁰ Srov. Tamtéž. S. 16.

⁵¹ Srov. European Commission. *The Attractiveness of the Teaching Profession in Europe*. Volume 1. Luxembourg, 2013. ISBN 978-92-79-27887-7. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/study/2013/teaching-profession1_en.pdf. S. 45.

zdůrazňována práva dětí, ale opomíjeny jejich povinnosti. Mění se pohled na hodnoty, svobodu a individualitu ve vzdělávání.⁵²

Učitelské povolání se může zdát ohroženo novými technologiemi: „Přístup k velkému množství informací je mnohem snadnější než dříve („informační exploze“). Nové informační a komunikační technologie se staly běžnou součástí života.“⁵³ Mezi lety 1999 a 2003, tedy v rozmezí pouhých 4 let, jsme byli obohaceni více poznatky než během celé historie.⁵⁴ Učitelé si proto musí znovuobjevit své pevné místo ve společenské hierarchii, jelikož již není udržitelné, aby sloužili jen k předávání faktů.

Podle mezinárodní studie vydané v roce 2018 na Harvardské univerzitě by při vzdělávání učitelů, připravujících studenty na život v 21. století, měl být brán ohled zejména na následujících pět bodů.

- „Vzdělání učitelů není možné izolovat, je nutné brát v potaz jejich sociální prostředí a školní komunitu, ve které se nacházejí nebo budou nacházet.
- Vzdělání musí být kontinuální, pokračující i během kariéry. Jedině tak budou učitelé připravenější reagovat na změny a výzvy nové doby.
- Je nutné zaměřit se na vztah mezi socio-emočními a kognitivními dovednostmi. Mezi socio-emoční dovednosti se řadí například schopnost spolupráce, empatie nebo disciplíny.
- Při profesionálním rozvoji učitelů není možné zapomenout ani na dovednosti a znalosti, které učitelé nebudou moci u svých studentů klasifikovat v žádném ze standardizovaných testů.

---

⁵² Srov. HRUBÁ, Jana. *Co se dnes očekává od učitelů*. RVP Metodický portál. Vytvořeno 14.9. 2009. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/3307/CO-SE-DNES-OCEKAVA-OD-UCITELU.html/?oblibene=1>

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Srov. DARLING-HAMMOND, Linda. *Testing, Testing | Linda Darling-Hammond | TEDxStanford*. Youtube. Vytvořeno 29.6. 2015. [online]. [cit.13.2.2019]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=2G_vWcS1NTA.

- Učitelé by měli mít možnost pracovat s konkrétními učebními plány, metodami a praktikami, které by jim umožnily správně zakomponovat důležitá témata do výuky.⁵⁵

2.2.1. Vzdělávání učitelů v Německu

Vzdělávání učitelů se v Německu odehrává ve dvou fázích, a to během vysokoškolského studia, sestaveného z tříletého bakalářského a dvouletého magisterského studia⁵⁶, na které následně navazuje tzv. referendariát. Jinými slovy se jedná pedagogicko-praktické přípravy, odehrávající se na samotných školách a trvající zpravidla dva roky. Jestli je povolání učitele pro vybraného jedince to pravé, si však mohou vyzkoušet ještě před nástupem na vysokou školu. Potvrzuje to i dotazovaná Larissa M., budoucí učitelka francouzštiny a dějepisu studující v Německu: „Už před maturitou jsem si díky praktiku na jedné škole mohla vyzkoušet, jestli je učení opravdu to, co bych chtěla v budoucnu dělat. A předtím, než jsem nastoupila na vysokou školu, jsem měla ještě další možnost vyzkoušet si učení v praxi na jednom gymnáziu, jednalo se o orientační praktikum.“⁵⁷

Pro profesi učitele je v Německu možné se připravit na vysokých školách pedagogických (*Pädagogische Hochschule*) pro *Hauptschule*, *Realschule* a *Gesamtschule* (platí pro Bádensko-Württembersko, Sasko Anhaltsko, Šlesvicko-Holštýnsko a Durynsko). V ostatních spolkových zemích probíhá pedagogické vzdělání na univerzitách a jiných typech vysokých škol.⁵⁸

Opět je ovšem nutné zmínit fakt, že v každé z 16 spolkových zemí probíhá vzdělávání budoucích učitelů jinak. Velká diverzita vyvstává dokonce i mezi jednotlivými

---

⁵⁵ TATTER, Grace. *Global Approach to Teacher Development*. Usable Knowledge. Harvard Graduate School of Education. Vytvořeno 18.1. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/19/01/global-approach-teacher-development>. Vlastní překlad autora.

⁵⁶ Srov. Das Portal des deutschen Bildungsservers zur Lehrerbildung. Lehrer werden. *Lehrämter für die Sekundarstufe II*. [online]. [cit.27.3.2019]. Dostupné z: <https://cp.sodis.de/dbs/lehrer-werden/lw.php?seite=6135>

⁵⁷ Téma: Vzdělání budoucích učitelů v Německu. Informace poskytla Larissa MATHES, budoucí učitelka francouzštiny a dějepisu z Heidelbergu. Praha 4.4.2019. Z němčiny přeloženo autorem práce.

⁵⁸ Srov. JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 58.

vysokými školami, ve kterých jsou vzděláváni.⁵⁹ V prosinci roku 2004 došlo mezi spolkovými zeměmi k přijetí dokumentu *Standards für die Lehrerbildung: Bildungswissenschaften* (Standardy pro vzdělání učitelů: Věda o vzdělávání),⁶⁰ který velmi obecně popisuje kompetence, kterými by měl být budoucí učitel vybaven. Jak ovšem vyplývá z průzkumů z dalších let, vzdělávací instituce na tuto dohodu nebraly velký zřetel. O nejednotnosti vzdělávání pedagogů v Německu svědčí i analýza z roku 2017 popisující jednotlivé systémy a jejich rozdíly mezi zeměmi.⁶¹ Plošně však platí, že pro nabytí plné kvalifikovanosti je nutné studium na univerzitě a následně i potvrzení učitelských kompetencí během praxe na škole.⁶²

Rozdíly mezi zeměmi se nestírají ani po nastoupení učitelů do škol. 16 % učitelů v Německu by raději pracovalo v jiné spolkové zemi, než v jaké momentálně působí. Za atraktivní považují hlavně Bavorsko a Bádensko-Württembersko. 54 % německých učitelů považuje vzdělávací politiku své spolkové země za poměrně špatnou nebo velmi špatnou.⁶³

---

⁵⁹ Srov. OELKERS, Jürgen. *Entwicklungen der Lehrerbildung in Deutschland*. Universität Zürich. Institut für Erziehungswissenschaft. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.ife.uzh.ch/dam/jcr:301de88e-2d58-4775-a2f7-5e4d603f3f7d/Ludwigsburg_LAB.pdf S.1.

⁶⁰ Srov. Kmk.cz. *Standards für die Lehrerbildung: Bildungswissenschaften*. Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland. [online]. [cit.16.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2004/2004_12_16-Standards-Lehrerbildung.pdf.

⁶¹ Srov. Kultusministerkonferenz. *Sachstand in der Lehrerbildung*. Vytvořeno 7.3. 2017. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Bildung/AllgBildung/2017-03-07_Sachstand_LB_o_EW.pdf

⁶² Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. Eurydice Report. Luxembourg, 2018 [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-careers-europe-access-progression-and-support_en. S. 34.

⁶³ Srov. *Lehre(r) in Zeiten der Bildungsapanik*. Eine Studie zum Prestige des Lehrerberufs und zur Situation an den Schulen in Deutschland. Vodafone Stiftung Deutschland. [online]. Düsseldorf, 2012. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.vodafone-stiftung.de/uploads/tx_newsjson/allensbach_04_2012.pdf. S.12.

2.2.2. Vzdělávání učitelů v České republice

V České republice současně existuje ve veřejném sektoru⁶⁴ devět pedagogických fakult na devíti různých vysokých školách (v Praze, Brně, Olomouci, Ostravě, Plzni, Liberci, Českých Budějovicích, Hradci Králové a v Ústí nad Labem), které studenty připravují na budoucí kariéru v primárním a sekundárním stupni vzdělání⁶⁵ a také na speciálních školách.⁶⁶ Učitelé pro 1. stupeň základních škol jsou vzděláváni v pětiletém (neděleném) magisterském studiu, učitelé pro vyšší stupně škol naproti tomu absolvují pět let vysokoškolského studia složeného ze tříletého bakalářského studia a následně dvouletého navazujícího magisterského studia.⁶⁷

Čeští učitelé primárního a sekundárního stupně vzdělání (odpovídá ZŠ a SŠ) jsou povinni vystudovat akreditované magisterské studium pedagogicky zaměřeného oboru. Výjimky jsou utvořeny pro učitele cizích jazyků a odborných předmětů.⁶⁸ V případě, že uchazeč o učitelství již má vystudovaný magisterský titul (v nepedagogickém oboru), své vzdělání si může doplnit prostřednictvím doplňujícího pedagogického studia, většinou v rozsahu 250 hodin.⁶⁹ Pro dosažení plné kvalifikovanosti učitele na ISCED stupních 1-3 (odpovídá prvnímu, druhému stupni základní školy a střední škole) tedy českému učiteli stačí dokončené magisterské vzdělání v pedagogicky zaměřeném oboru.⁷⁰

---

⁶⁴ Obor Speciální pedagogika – vychovatelství nabízí kromě veřejných vysokých škol také privátní vysoká škola Univerzita Jana Ámose Komenského v Praze.

⁶⁵ Tyto dva stupně odpovídají prvnímu stupni ZŠ a druhému stupni VŠ společně se středními školou.

⁶⁶ Srov. DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik. Die Schulsysteme Europas*. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 550.

⁶⁷ Srov. Pedf.cuni.cz. *O studiu na PedF UK. Charakteristika studia*. [online]. [cit.28.3.2019]. Dostupné z: <https://pedf.cuni.cz/PEDF-124.html>

⁶⁸ Srov. Zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících.

⁶⁹ Srov. *Celoživotní vzdělávání*. Katedra pedagogiky. Pedagogická fakulta. Univerzita Karlova. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/kssp/celozivotni-vzdelavani-dps/>.

⁷⁰ Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. Eurydice Report. Luxembourg, 2018 [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-careers-europe-access-progression-and-support_en. S. 34.

I Česká republika v nedávných letech usilovala o formulování standardů učitele, a to převážně v souvislosti s debatou o tzv. kariérním řádu učitele, shrnujícím státní požadavky na kompetence učitele, které byly rozřazeny do několika kariérních stupňů.⁷¹ Ovšem kariérní řád byl před odsouhlasením silně kritizován i ze strany učitelů. Opozice návrhu kariérního řádu například zmiňovala, že... „učitelská profese potřebuje kompletní redesign, ne špatně navržený kariérní řád.“⁷² V červenci roku 2017 byl návrh kariérního řádu zamítnut. Paradoxně měl kariérní řád dle ministerstva učitelství povolání atraktivit.⁷³

Ačkoliv české vysoké školy produkují dostatek učitelů, kteří by mohli nastoupit do praxe, mnoho absolventů tak neučiní. Obecné odhady ukazují, že přibližně polovina z nich do školy nenastoupí.⁷⁴

2.2.3. Uvádění začínajících učitelů do praxe

Významným rozdílem v přípravě učitelů mezi Českem a Německem je absence národního programu uvádění do praxe pro začínající učitele v Česku. Zatímco v Německu je zajišťován již zmiňovaným referendariátem (také jinak jako *Vorbereitungsdienst*), českým učitelům se státem zastřešené podpory při jejich vstupu do povolání nedostává.⁷⁵

---

⁷¹ Srov. KOPŘIVOVÁ, Jitka. *Komparace vybraných hudebně pedeutologických problémů v České republice a v Rakousku*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce : Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149204/-S.32>.

⁷² KARTOUS, Bohumil. *Bezzubý řád pro učitele bez kariéry*. Hospodářské noviny. Vytvořeno: 28.6. 2017 [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65783720-bezzuby-rad-pro-ucitele-bez-kariery>.

⁷³ Srov. iDNES.cz. *Poslanci definitivně pohřbili kariérní řád učitelů. Nepošla ani verze Senátu*. Vytvořeno 12.7. 2017. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/karierni-rad-poslanecka-snemovna.A170712_185512_domaci_fer.

⁷⁴ Téma: Učitelé v České republice. Informace poskytl Bohumil KARTOUS, vedoucí komunikace obecně prospěšné společnosti EDUin, která se zabývá vzděláváním. Praha 15.2. 2019.

⁷⁵ Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Klíčové údaje o učitelích a ředitelích škol v Evropě*. 2015. [online]. ISBN 978-92-9201-457_5. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/17ad39ad-dcad-4155-8650-5c63922f8894/language-cs/format-PDF/source-71913066>. S. 3.

Pro bližší představu o podobě referendariátu je možné uvést koncepci využívanou ve spolkové zemi Bavorsko. Tam je čas referendariátu (24 měsíců) rozdělen do tří fází – 6, 12 a 6 měsíců. První a třetí období student tráví na jedné škole, druhé (prostřední) období na jiné škole tak, aby měl možnost poznat podmínky na více školách. Obsahem referendariátu jsou náslechy hodin, hospitace, ale i edukační semináře. Od šestého nebo sedmého měsíce student přebírá vlastní zodpovědnost za své vyučování. Na konci referendariátu studenti skládají druhou a finální státní zkoušku. Referendariát je možné započít dvakrát do roka, v září a v únoru, a dostávají za něj zapláceno.⁷⁶ Data z výsledků průzkumu PISA z roku 2012 nám říkají, že díky referendariátu se příprava učitelů v Německu stala nejdelší ze všech 65 zemích světa zapojených do tohoto průzkumu.⁷⁷ Avšak ani existence takto časově náročného přípravného programu nezaručuje bezchybnou a celistvou přípravu budoucích učitelů. Každý druhý učitel v Německu po nástupu do praxe označil své pedagogické vzdělání za nedostačující.⁷⁸

Snaha o zavedení celostátně řízeného programu pro uvádění učitelů do praxe byla v Česku naposledy smetena ze stolu s návrhem kariérního řádu pro učitele, jehož byla součástí. Dle MŠMT je nedílnou součástí profesního rozvoje učitelů tzv. adaptační období začínajícího učitele. V návrhu se počítalo s dvouletým obdobím (zde shoda s Německem), ve kterém by učitel měl dostávat zvýšenou podporu od svého zaměstnavatele. V souvislosti s tím měla být zavedena i role uvádějícího učitele, který by se novému učiteli cíleně věnoval, a dostal by za odvedenou práci příplatek ve výši 3000 Kč.⁷⁹

---

⁷⁶ Srov. Bayerisches Staatsministerium für Unterricht und Kultus. *Vorbereitungsdienst Lehramt Gymnasium*. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung/gymnasium/referendariat.html>.

⁷⁷ Srov. *Education Policy Outlook. Germany*. 2014. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20GERMANY_EN.pdf. S.10.

⁷⁸ Srov. *Lehre(r) in Zeiten der Bildungsapanik*. Eine Studie zum Prestige des Lehrerberufs und zur Situation an den Schulen in Deutschland. Vodafone Stiftung Deutschland. [online]. Düsseldorf, 2012. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.vodafone-stiftung.de/uploads/tx_newsjson/allensbach_04_2012.pdf. S.8.

⁷⁹ Srov. MSMT.cz. *Kariérní řád – profesní rozvoj pedagogických pracovníků*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/karierni-rad>.

Přesto, že Česká republika nedisponuje žádným státem zaštitěným programem pro uvádění začínajících učitelů do praxe, většina učitelů na svých nových školách do praxe uvedena je. Děje se tak z iniciativy jednotlivých škol a zkušených učitelů či ředitelů. Dokazuje to průzkum Národního institutu pro další vzdělávání – dle něj se 80 % začínajících pedagogů může spolehnout na mentoring svých zkušenějších pedagogů.⁸⁰ Který z učitelů bude nového pedagoga uvádět do praxe, je nejčastěji rozhodnuto na základě stejné nebo podobné aprobace.⁸¹ Učitelé, kterým na začátku kariéry je nabídnuta podpora od kolegů, ve školství nebo na konkrétní škole pravděpodobněji setrvávají delší dobu než pedagogové, kteří se museli spolehnout jen na své znalosti a zkušenosti.⁸² „Pokud existuje funkční proces uvádění začínajícího učitele, pak o případném odchodu z konkrétní školy nebo ze školství přemýšlí přibližně 12 % nových učitelů. Pokud škola funkční systém uvádění nemá, pak o tomtéž uvažuje více než 24 % začínajících učitelů.”⁸³ Těžký přechod z pedagogické fakulty do školy dokazuje i dotazovaný gymnaziální učitel Jakub B.: „Zjistil jsem, že některé věci, které jsme se učili na fakultě, jsem si musel nastudovat úplně znovu. Když jsem stál před třídou, tak jsem si uvědomil, že tomu vůbec nerozumím.“⁸⁴

Čeští učitelé se na své zkušenější kolegy nejčastěji obracejí s otázkami ohledně kázně ve třídě (to se týkalo 54 % dotazovaných pedagogů) a s vedením školní dokumentace (53 %). Nejméně se ptali například na záležitosti týkající se práce v týmu (5 %) nebo komunikace s kolegy (7 %).⁸⁵

---

⁸⁰ Srov. Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů. *Tisková zpráva: Pětina učitelů zahajuje praxi bez uvádějíciho učitele.* [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.projektsypo.cz/aktuality/27-novinky/119-tiskova-zprava-petina-ucitelu-zahajuje-praxi-bez-uvadejiciho-ucitele.html?fbclid=IwAR1lWWyLaX7lhJr5GiVLoE0GYjnK-qSc-AXacFnctcJm82WN1pSqnNKwSk>

⁸¹ Srov. Tamtéž.

⁸² Srov. Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Příloha č. 5: *Interview s Jakubem B., českým gymnaziálním učitelem.* Viz s.71.

⁸⁵ Srov. Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů. *Tisková zpráva: Pětina učitelů zahajuje praxi bez uvádějíciho učitele.* [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.projektsypo.cz/aktuality/27-novinky/119-tiskova-zprava-petina-ucitelu-zahajuje-praxi-bez-uvadejiciho-ucitele.html?fbclid=IwAR1lWWyLaX7lhJr5GiVLoE0GYjnK-qSc-AXacFnctcJm82WN1pSqnNKwSk>

2.2.4. Studentské iniciativy podporující reformu učitelského vzdělání

Nutnost reformy vzdělávání budoucích pedagogů dokazuje i existence studentských hnutí v České republice a Německu, které spojuje následující myšlenka – cestou ke změně je inovativnější vzdělávání učitelů. Obě iniciativy vznikly teprve před několika lety – německá varianta v Berlíně v roce 2013⁸⁶, česká v Brně v roce 2015⁸⁷ a v obou případech je jejich cílem sdružování studentů pedagogických oborů a podpora jejich dalšího vzdělávání.

2.2.4.1. Otevřeno v České republice

Otevřeno je česká nezisková organizace propagující důležitost učitelského vzdělání. „Vzdělávací instituce by měly připravovat své žáky a studenty k tomu, aby dovedli čelit výzvám dnešního světa a obstát ve společnosti jako ti, kdo jsou schopni za ni přijímat zodpovědnost,“⁸⁸ zní hlavní myšlenka organizace. Na otázku, jak se mění role učitele v dnešní době v porovnání s dřívější dobou, předseda organizace Tomáš Čakloš odpovídá: „Mění se podle toho, jak se mění dostupnost informací ve světě. Protože před 150 lety, když chtěl člověk něco vědět, tak byl učitel hodně významný zdroj.“ Dnešní učitel však podle jeho slov přebírá jinou roli: „Musí se orientovat na nějaké dovednosti, mindsety na to, být průvodce. Měl by být zprostředkovatelem meta kompetencí k učení, postojů k práci, k životu, zkrátka věcí, které z internetu nevyčtu. Znalosti dnes z internetu vyčtu velmi snadno, ale dovednosti ne. Učitel nemůže držet trychtýř nad hlavou dítěte, kterým do něj vlévá vědomosti. Děti se samy učí, učitel je stimul, který je v tom musí podpořit.“⁸⁹

V roce 2018 bylo Otevřeno aktivní na svých 7 pobočkách (v Praze, Brně, Olomouci, Liberci, Ústí nad Labem, Plzni a Českých Budějovicích).⁹⁰

---

⁸⁶ Srov. Kreidestaub.net. *Über uns*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/wir/>.

⁸⁷ Srov. Otevřeno.cz. *Naše vize*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://otevreno.org/nase-vize/>

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Příloha č.6: *Interview s Tomášem Čaklošem, předsedou organizace Otevřeno*. Viz s.76.

⁹⁰ Srov. Otevřeno.cz. *Pobočky*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://otevreno.org/pobocky/>

2.2.4.2. Kreidestaub⁹¹ v Německu

Německý obecně prospěšný spolek s názvem Kreidestaub je aktivní v Berlíně a Postupimi a jeho hlavní činností je rozvíjení pedagogických aktivit, během kterých se studenti naučí to, co jim univerzitní vzdělání nenabízí.⁹² „Oblasti jako pedagogika, poradenství, rodiče, psychologie učení, výzkum ve vzdělání, profesionalita učitelů, organizační záležitosti škol, školní kultura, týmová práce nebo vedení školy se během studia skoro vůbec neprobírají,“⁹³ stojí ve výroční zprávě Kreidestaub z roku 2016 v kapitole zabývající se deficitem vzdělání učitelů v Německu.

Sami sebe označují jako tzv. laboratoř, ve které jsou testovány inovativní formáty vzdělávání budoucích pedagogů.⁹⁴ Členové Kreidestaub jsou přesvědčeni o tom, že učitelé mají obrovské možnosti měnit prostředí a atmosféru škol.⁹⁵

Mezi nejaktuálnější projekty Kreidestaub momentálně patří projekt nazvaný jako *Lernreise* (možné přeložit jako Poučná cesta). Jedná se o cestu studentů pedagogických oborů po vybraných školách Německa, na kterých se již při studiu mohou učit, na jakých principech fungují úspěšné školy. Studenti se při těchto exkurzích soustředí obzvláště na oblast komunikace, týmové spolupráce a projektového managementu.⁹⁶

2.3. Pracovní podmínky učitelů

Nehledě na prestiž učitelského povolání nebo vzdělání, které musí budoucí pedagogové nabýt, hrají rozhodující roli také konkrétní pracovní podmínky, ve kterých učitelé

---

⁹¹ Německé slove Kreidestaub znamená v překladu „křídový prach“.

⁹² Srov. Kreidestaub.net. *LEITBILD: Was wir wollen - Unsere Vision*. [online]. [cit.4.4.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/leitbild-2>.

⁹³ Prinzip Lernreise 2016. *Wirkungsorientierter Bericht*. [online]. Zveřejněno 1.1. 2017. [cit.4.4.2019]. Dostupné z:

https://static1.squarespace.com/static/52231b42e4b0b5449b4db9f9/t/591ecc082994cab66b97d2ac/1495190552789/Lernreise_SRS_Jahresbericht+2016.pdf. Vlastní překlad autora.

⁹⁴ Srov. Kreidestaub.net. *Über uns*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/wir/>.

⁹⁵ Srov. Kreidestaub.net. *LEITBILD: Was wir wollen - Unsere Vision*. [online]. [cit.4.4.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/leitbild-2>.

⁹⁶ Srov. Kreidestaub.net. *Projekt: Prinzip Lernreise*. [online]. [cit.1.4.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/lernreisen>

vykonávají svou profesi. V této kapitole proto budu porovnávat jejich platy, pracovní dobu a počet žáků ve třídách. Pro lepší porovnání jsem ke statistickým datům o Česku a Německu dodala data o průměru zemí OECD.⁹⁷

2.3.1. Platy

Výše učitelských platů významně formuje atraktivitu tohoto povolání. Rozhoduje o počtu zájemců učitelství, ale také o jejich struktuře. Od tohoto faktoru se následně odvíjí i kvalita učitelů a tím pádem kvalita celého vzdělávacího systému.⁹⁸

Německo

	Začínající plat učitele	Plat učitele po 10 letech praxe	Plat učitele po 15 letech praxe
Primární vzdělávání (ISCED 1)	1 206 408	1 428 668	1 508 524
Nižší stupeň sekund. vzdělávání (ISCED 24)	1 356 208	1 565 372	1 639 656
Vyšší stupeň sekund. vzdělávání (ISCED 34)	1 362 832	1 656 320	1 734 019

Tabulka 2. Výše platu učitelů v Německu podle délky jejich praxe a úrovní systému, ve kterém pracují. (roční plat, v CZK, data z roku 2016/2017, zaokrouhleno)⁹⁹

⁹⁷ OECD je zkratka pro Organisation for Economic Co-Operation and Development, tedy Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, jejíž členy je k roku 2019 celkem 36 zemí z celého světa. Organizace se zabývá mezinárodní analýzou mnoha oblastí, mimo jiné i vzděláváním a školstvím. Zdroj: OECD. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/>.

⁹⁸ Srov. MÜNICH, Daniel, PERIGHNÁTOVÁ, Mária, ZAPLETALOVÁ, Lucie, SMOLKA, Vladimír. *Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní*. Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu CERGE-EI, 2015. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Platy_ucitelu/mobile/index.html#p=2 S.1.

⁹⁹ Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17*. Luxembourg, 2018. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bc4ecf6-d0f2-11e8-9424-01aa75ed71a1>. S. 46.

Česko

	Plat začínajícího učitele	Plat učitele po 10 letech praxe	Plat učitele po 15 letech praxe
Primární vzdělávání (ISCED 1)	263 883	280 136	292 615
Nižší stupeň sekund. vzdělávání (ISCED 24)	264 011	280 650	293 231
Vyšší stupeň sekund. vzdělávání (ISCED 34)	264 268	280 906	293 154

Tabulka 3. Výše platu učitelů v Česku podle délky jejich praxe a úrovní systému, ve kterém pracují. (roční plat, v CZK, data z roku 2016/2017, zaokrouhleno)¹⁰⁰

Rozdíly mezi oběma státy, jak je zřejmé z uvedených tabulek, jsou markantní. Zatímco český začínající učitel na primárním stupni vzdělávání (1.-5. třída) byl v roce 2016 odměněn 21 990,- Kč měsíčně, německý začínající učitel na stejném stupni obdržel za měsíc 100 534,- Kč. Učitel v Německu byl tedy 4,6x lépe hodnocen než učitel v Česku.¹⁰¹

Pro lepší porovnání můžeme zahrnout přepočítání podle parity kupní síly, který bere ohled na rozdíly cen služeb a statků v jednotlivých zemích. Tyto roční platy se týkají učitelů primárního vzdělávání (ISCED 1):

	Průměrný roční plat učitele ve věku 25–64 let (ISCED 1)
Česko	543 716
Německo	1 484 537
Průměr zemí OECD	917 335

Tabulka 4. Průměrný roční plat učitele ve věku 25–64 let (ISCED 1). (platné pro ISCED 1, přepočítáno do CZK, zahrnuta parita kupní síly, 2016)¹⁰²

¹⁰⁰ Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17*. Luxembourg, 2018. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bc4ecf6-d0f2-11e8-9424-01aa75ed71a1>. S. 50.

¹⁰¹ Srov. Tamtéž.

¹⁰² Srov. OECD. Education GPS. EAG 2018, Chapter D: *Teachers, learning environment and organisation of schools*. 2018. [online]. [cit.23.2.2019]. Dostupné z: <http://gpseducation.oecd.org>.

I po zahrnutí parity kupní síly čísla ukazují, že učitel v Německu je 2,7x lépe finančně odměněn než průměrný učitel v Česku. Plat českých učitelů se pohybuje silně pod průměrem zemí OECD, plat německých učitelů naopak silně nad průměrem.¹⁰³ Proč je český učitel natolik podprůměrně finančně hodnocen, vysvětluje Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu následovně: „Velmi nízká úroveň učitelských platů v ČR je dána relativně nízkým objemem výdajů na základní a střední školství, které jsou pod průměrem obdobně ekonomicky vyspělých zemí.“¹⁰⁴

Obyvatelé ani jedné ze dvou zemí nejsou zastánci návrhu, že by učitelé měli být finančně odměňováni podle výsledků svých žáků. V České republice by rozhodně pro tento návrh bylo přibližně jen 9 % populace, v Německu 8 %.¹⁰⁵

Další zajímavý poznatek nám přináší srovnání platů učitelů s dalšími vysokoškolsky vzdělanými občany země. V Německu jsou tyto dvě kategorie naprosto totožné, jejich platy se téměř neliší. Ovšem v České republice učitelské platy odpovídají jen 0,6 průměrného platu osoby s terciárním vzděláním.¹⁰⁶ Hodnoty České republiky jsou v tomto ohledu nejhorší ze všech zemí OECD. Tuto informaci potvrzuje i studie Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium CERGE-EI: „Naprostá většina vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců veřejné sféry má platy dlouhodobě vyšší, než jsou platy učitelů. Platy v soukromém sektoru jsou ještě mnohem vyšší.“¹⁰⁷

Ze stejné studie vychází najevo, že nejlépe konkurovat mohou svým zahraničním kolegům čeští začínající učitelé, jelikož v jejich platech došlo mezi lety 2006 a 2013

---

¹⁰³ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁴ MÜNICH, Daniel, STRAKA, Jan. *Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti*. IDEA. CERGE-EI. Publikováno v září 2012. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/documents/kratka_studie_2012_05.pdf

¹⁰⁵ Srov. *The Varkey Foundation*. [online] Global Teacher Status Index 2018. ISBN 978-1-5272-3293-8. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://www.varkeyfoundation.org/media/4790/gts-index-9-11-2018.pdf>. S. 65.

¹⁰⁶ Srov. OECD Indicators. *Education at a Glance 2018*. OECD Publishing Paris, 2018. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en#page1. S. 360.

¹⁰⁷ MÜNICH, Daniel, PERIGHNÁTOVÁ, Mária, ZAPLETALOVÁ, Lucie, SMOLKA, Vladimír. *Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní*. Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu CERGE-EI, 2015. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Platy_ucitelu/mobile/index.html#p=2 S.1.

k výraznějším změnám. Rozdíly v Česku mezi platy žen (učitelek) a mužů (učitelů) jsou nepatrné.¹⁰⁸

V Německu rozděleném do 16 spolkových zemí vznikají významné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. V roce 2015 učitelé v Hamburku vydělávali o 8,7 % více než je průměr německých spolkových zemí. Na druhém konci platového žebříčku se ocitlo Sársko a Porýní-Falc, kde učitelé vydělávali o 3,8 a 4 % méně než průměrný učitel v Německu.¹⁰⁹

Studie Global Teacher Status Index (2018) porovnávající společenské postavení učitelů v desítkách zemí světa ukázala, že přestože je plat učitelů v Německu mnohonásobně vyšší než v České republice, nestoupá tím úměrně jejich postavení ve společnosti. Postavení učitelů v Německu je vyšší přibližně jen o 8 %.¹¹⁰

V průzkumu, ve kterém se měli občané daného státu vyslovit ohledně vnímaného spravedlivého platu pro učitele, Češi svým učitelům přiřkli významněji vyšší plat, než jaký opravdu dostávají. V Německu je reálný učitelský plat naopak vyšší než ten, který by obyvatelé Německa označili za spravedlivý.¹¹¹

2.3.1.1. Aktuální snahy o navýšení platů učitelů v Česku

Tisková zpráva MŠMT ze září 2018 uvádí, že platy českých učitelů vzrostou v roce 2019 o 15 %, u nepedagogů o 10 %. Cíl vlády je navýšit plat průměrného českého pedagoga na 45 tisíc.¹¹² „Platy pedagogických pracovníků vzrostly v roce 2018 o 10,9 %, u nepedagogů to bylo o 11,8 %. V loňském roce tak byl průměrný plat učitele

---

¹⁰⁸ Srov. Tamtéž. S.2.

¹⁰⁹ Srov. HOLZAPFEL, Julia. *Was verdient ein Lehrer?* Academics.de. Vytvořeno v květnu 2017. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: https://www.academics.de/ratgeber/gehalt-lehrer#subnav_wie_hoch_sind_fuer_lehrer_die_gehaltsunterschiede_in_den_bundeslaendern

¹¹⁰ Srov. *The Varkey Foundation*. [online] Global Teacher Status Index 2018. ISBN 978-1-5272-3293-8. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://www.varkeyfoundation.org/media/4790/gts-index-9-11-2018.pdf>. S.55.

¹¹¹ Srov. Tamtéž.

¹¹² Srov. MSMT.cz. *Vláda schválila pro školství rekordní rozpočet na rok 2019*. [online]. Vytvořeno 19.9. 2018. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/vlada-schvalila-pro-skolstvi-rekordni-rozpocet-na-rok-2019>

35.089 korun a nepedagogové se dostali v průměru na 20.078 korun,¹¹³ stojí v tiskové zprávě MŠMT z dubna 2019.

Navyšování platů se jako důležité téma v politické diskuzi objevovalo již dlouhou dobu, tlak na podstoupení tohoto kroku byl zřejmý, ale jeho realizace se několikrát odkládala. V poslední době se slib vlády vztahoval k září roku 2018, ale nakonec byl uskutečněn až v lednu 2019. K navyšování platu by mělo docházet i nadále, vždy k 1. lednu následujícího roku¹¹⁴ „Platy učitelů se mají do roku 2021 zvýšit na 150 % jejich průměru z roku 2017.“¹¹⁵ Toto rozhodnutí vzbuzuje určitou rozpačitost, obzvláště pokud vezmeme v úvahu, že celkové výdaje plánované pro školství jsou v letech 2020 a 2021 nižší než v roce 2019.¹¹⁶

Platy jako závažné téma vidí i dotazovaný Tomáš Čakloš, předseda neziskové organizace Otevřeno: „Myslím, že je dobře, že je to výrazné téma vzdělávací politiky, občas je jen škoda, že nejsou výrazná i jiná témata. Ale tohle téma je existenčně zásadní. Ne proto, že by zajistilo lepší vzdělání, ale že bez něho nebude existovat vůbec.“¹¹⁷

2.3.2. Pracovní doba a velikost tříd

Povaha učitelského povolání nebývá určována jen výplatní páskou, ale také množstvím času, které učitelé ve škole tráví. Následující tabulka nastiňuje situaci v Česku a v Německu.

---

¹¹³ MSMT.cz. *Ministr Plaga: platy pedagogů porostou podle plánu*. [online]. Vytvořeno 8.4. 2019. [cit.9.4.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-plaga-platy-pedagogu-rostou-podle-planu>.

¹¹⁴ Srov. iDNES.cz. *Platy učitelům stoupnou později a méně, vláda peníze dělí na dvě části*. Vytvořeno 27.11 2018. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/platy-ucitele-ministerstvo-skolstvi-zvyseni.A181126_142659_domaci_brzy

¹¹⁵ *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018)*. Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.10.3.2019]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018_-souhrn.pdf S. 9.

¹¹⁶ Srov. *Tamtéž*. S. 14.

¹¹⁷ Příloha č.6: *Interview s Tomášem Čaklošem, předsedou organizace Otevřeno*. Viz s.76.

	Počet týdnů výuky	Zákonom daná pracovní doba učitelů (v hod., za rok)
Česko	39	1560
Německo	40	1782

Tabulka 5. Počet týdnů výuky a zákonem daná pracovní doba učitelů v Česku a Německu.¹¹⁸¹¹⁹

Podle výše uvedené tabulky tedy vychází, že němečtí učitelé pracují přibližně o 4,5 hodiny týdně více než čeští učitelé.¹²⁰ Učitelé v Německu tráví 35,07 % času přímou výukou, 31,46 % přípravou na ni a dalšími činnostmi, které přímo souvisí s výukou. Zbytek pracovní doby je vyplněn například školními událostmi nebo dalším vzděláváním.¹²¹

Mezinárodní průzkumy umožňují porovnání nejen celé pracovní doby, ale i přímé výuky (přímé pedagogické činnosti), tedy počtu tzv. odučených hodin. Učitelé v obou zemích ročně učí 592 až 827 hodin, platí však, že průměrný učitel primárního stupně v Česku ročně odučí o 23 hodin více než v Německu. Naopak více hodin ročně odučí učitel v Německu na nižším a vyšším sekundárním stupni vzdělávání, a to dokonce o 125 a 135 hodin ročně více než český učitel.¹²²

Školní prázdniny se v Německu liší mezi jednotlivými zeměmi, jelikož si je každá z nich určuje autonomně. Ani letní školní prázdniny neprobíhají v Německu ve stejný

¹¹⁸ Srov. OECD, Stat. *Teachers' teaching and working time*. [online]. [cit.25.2.2019]. Dostupné z: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EAG_WT_ORG#

¹¹⁹ Tabulka se vztahuje k učitelům stupňů ISCED 1 (primární stupeň), ISCED 24 (nižší stupeň všeobecného sekundárního vzdělání) a ISCED 34 (vyšší stupeň všeobecného sekundárního vzdělání). Data k roku 2017.

¹²⁰ Srov. OECD, Stat. *Teachers' teaching and working time*. [online]. [cit.25.2.2019]. Dostupné z: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EAG_WT_ORG#

¹²¹ Srov. MUBMANN, Frank. *Die Arbeitszeit von Lehrkräften: Bestimmbar und unter Druck. Zentrale Befunde und arbeitspolitische Schlussfolgerungen*. In: Pädagogische Führung. Zeitschrift für Schulleitung und Schulberatung. 4/2018. S.5 [online]. Dostupné z: https://www.ife.uzh.ch/dam/jcr:f32d2bbc-5b81-4891-a26e-4318cbf8b617/z171_2018_4.pdf

¹²² Srov. OECD. *Education at a Glance 2014*, Chart D4.2. 2014. [online]. [cit.27.2.2019]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/eag_highlights-2014-26-en.pdf?expires=1551270690&id=id&accname=ocid57016075&checksum=11A29FDAB127158FA6975C441C4D2E88

termín, ale trvají zpravidla 6 týdnů.¹²³ Školní prázdniny v Česku jsou rozhodovány na úrovni MŠMT, letní prázdniny trvají dva měsíce, červenec a srpen.¹²⁴ Následující tabulka se již týká průměrné velikosti tříd a počtu studentů na jednoho učitele.

	Průměrná velikost třídy (počet studentů) - (2016)	Počet studentů na jednoho učitele (2016)
Česko	22	12,01
Německo	24	13,19
Průměr zemí OECD	23	12,56

Tabulka 6. Velikost třídy a počet studentů na jednoho pedagoga.¹²⁵

Z tabulky je zřejmé, že více žáků ve třídě bude mít pravděpodobněji německý učitel, na jednoho učitele v Německu také připadá o jednoho žáka více. Obě země se však nikterak příliš nevychylují od průměru zemí OECD.¹²⁶

2.4. Genderové a věkové složení

Charakter školství dané země významně určuje složení učitelské populace, ať už genderové, či věkové. Studie z amerického prostředí z roku 2016 ukazuje, že efektivita učitelů se výrazně zvyšuje během jejich prvních dvou let praxe. V dalších letech ovšem nestagnuje nebo se nesnižuje, nýbrž se zvyšuje nadále, i když pomalejším tempem. Je také zřejmé, že učitelé, jejichž kolegové mají více zkušeností, pravděpodobněji dopomohou svým studentům k lepším výsledkům.¹²⁷ Zkušenosti učitelé na pracovišti by tedy měli být

¹²³ Srov. Kmk.cz. *FERIEN IM SCHULJAHR 2018/2019 in den Ländern in der Bundesrepublik Deutschland*. Kultuministerkonferenz. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Ferienkalender/FER18_19.pdf

¹²⁴ Srov. MSMT.cz. *Organizace školního roku a zápisy k povinné školní docházce*. [online]. Vytvořeno 4.4. 2017. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/organizace-skolniho-roku>

¹²⁵ Srov. OECD. Education GPS. EAG 2018, Chapter D: *Teachers, learning environment and organisation of schools*. 2018. [online]. [cit.23.2.2019]. Dostupné z: <http://gpseducation.oecd.org>.

¹²⁶ Srov. Tamtéž.

¹²⁷ Srov. KINI Tara, PODOLSKY Anne. *Does Teaching Experience Increase Teacher Effectiveness? A Review of the Research*. Červen 2016, Learning Policy Institute. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: https://learningpolicyinstitute.org/sites/default/files/product-files/Teaching_Experience_Brief_June_2016.pdf S. 2-5.

vyžadování, ovšem je nutné myslet i na reprodukci učitelské populace, což se jeví jako významný problém v Česku i Německu.

	Primární vzdělávání (ISCED 1)			Nižší stupeň sekundárního vzdělávání (ISCED 2)			Vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (ISCED 3)			Všechny 3 stupně vzdělávání (ISCED 1-3)		
	pod 30 let	30–49 let	nad 50 let	pod 30 let	30–49 let	nad 50 let	pod 30 let	30–49 let	nad 50 let	pod 30 let	30–49 let	nad 50 let
Česko	7,8	51,3	40,8	8,6	55,5	35,9	4,0	45,3	50,7	6,7	50,5	42,8
Německo	8,2	52,7	39,1	6,9	46,5	46,6	5,4	53,6	41,1	7,0	49,8	43,3
Průměr OECD	12,2	55,9	31,8	10,2	54,0	35,8	8,3	53,0	38,7	10,7	54,5	34,8

Tabulka 7. Věkové rozložení učitelské populace v Česku a v Německu. (v %, data z roku 2016) ¹²⁸

Z tabulky je zřejmé, že na stupních ISCED 1 je věkové rozložení učitelů v Česku a Německu poměrně identické. Významné rozdíly je možné zaznamenat až na stupních ISCED 2 a ISCED 3, konkrétně u kategorie *30-49 let* a *nad 50 let*. Na stupni ISCED 2 má Německo o 10,7 % více učitelů starších 50 let. Naopak Česko má o 9,6 % více učitelů starších 50 let na stupni ISCED 3. ¹²⁹

Ze zvýrazněné části tabulky (stupně ISCED 1-3) můžeme vypočítat, že obě země se v podílu učitelů mladších 30 let pohybují pod průměrem zemí OECD a přibližně o 8 % tento průměr převyšují v podílu učitelů starších 50 let (v Německu o 8,5 %, v Česku o 8,5 %). ¹³⁰

Je obecně známé, že učitelské povolání častěji vykonávají ženy. To platí v obou zemích na všech vzdělávacích stupních. Tabulka na následující straně ukazuje, jaké je přesné genderové složení pedagogických sil v obou státech.

¹²⁸ Srov. OECD. Education GPS. EAG 2018, Chapter D: *Teachers, learning environment and organisation of schools*. 2018. [online]. [cit.23.2.2019]. Dostupné z: <http://gpseducation.oecd.org>.

¹²⁹ Srov. Tamtéž.

¹³⁰ Srov. Tamtéž.

	Preprimární vzdělávání (ISCED 0)	Primární vzdělávání (ISCED 1)	Nižší stupeň sekundárního vzdělávání (ISCED 2)	Vyšší stupeň sekundárního vzdělávání (ISCED 3)	Všechny stupně vzdělávání (zahrnuto i vysoké školy)
Česko	99,6	94,4	77,8	62,7	76,3
Německo	96,2	87,1	66,7	53,8	66,3
Průměr OECD	96,8	83,1	69,0	60,0	70,1

Tabulka 8. Genderové složení – Podíl žen na různých stupních vzdělávacího systému. (v %, data z roku 2016).¹³¹ Dle tučného zvýraznění vidíme, že Česká republika zaměstnává více žen ve všech zobrazených kategoriích.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že rozdíly v genderovém složení v německém a českém prostředí jsou znatelné. Nejvíce žen v obou zemích pracuje v preprimárním stupni, tedy v předškolním vzdělávání. Jejich podíl v Česku se blíží 100 %, s mužem v profesi učitele v mateřské škole se tedy setkáme jen výjimečně. V dalších stupních vzdělávání se rozdíly mezi Českem a Německem významně zvětšují. Ve všech kategoriích zároveň platí, že v Německu je zastoupení mužů v učitelství častější.¹³²

V primárním vzdělávání (ISCED 1) pracuje v Česku o 7,3 % žen více než v Německu, na nižším stupni sekundárního vzdělávání (ISCED 2) tento rozdíl dosahuje dokonce 11,1 % a na vyšším stupni sekundárního vzdělávání (ISCED 3) 8,9 %. Na všech uvedených stupních vzdělávání zaměstnává Česko více žen, než je průměr zemí OECD.¹³³

2.5. Nedostatek učitelů

Mnoho zemí Evropy se potýká s výraznými problémy spojenými s nedostatkem pedagogických pracovníků.¹³⁴ „V některých případech chybí učitelé jen určitých předmětů,

¹³¹ Srov. Tamtéž.

¹³² Srov. Tamtéž.

¹³³ Srov. OECD. Education GPS. EAG 2018, Chapter D: *Teachers, learning environment and organisation of schools*. 2018. [online]. [cit.23.2.2019]. Dostupné z: <http://gpseducation.oecd.org>.

¹³⁴ Srov. European Commission/EACEA/Eurydice. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. [online]. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. ISBN

někdy je jejich nedostatek zaznamenatelný jen v určitých geografických oblastech, ale státy se obecně potýkají s vysokou mírou předčasného opouštění profese a s jejím stárnutím a zároveň nedostatečnou reprodukcí učiteléské generace.¹³⁵ Patří mezi ně Česká republika i Německo.

V říjnu roku 2018 vydala Konference ministrů kultu¹³⁶ (*Kultuministerkonferenz*) v Německu kalkulaci, ve které porovnává stav nabídky a poptávky učiteléského povolání ve všech spolkových zemích.¹³⁷ Tato data se týkají rozmezí let 2018-2030. V Německu v současné době na celý pracovní úvazek pracuje přibližně 798 200 učitelů, přičemž 2,1 % pracovních míst nemohou být z důvodu nedostatku pracovních míst obsazena. V západních spolkových zemích přitom nabídka převyšuje poptávku o 3,5 %, ale ve východoněmeckých zemích je situace obrácená. Těmto zemím chybí 21,6 % požadovaných učiteléských pracovníků. Nedostatek učitelů se týká především vyššího stupně sekundárního vzdělávání s odborným zaměřením.¹³⁸

Podobný typ kalkulace byl v Německu proveden již na rozmezí let 2014-2025. Poptávka po učiteléských silách se však dnes oproti těmto rokům výrazně zvýšila. Důvodem

---

978-92-9492-698-2. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-careers-europe-access-progression-and-support_en

¹³⁵ European Commission/EACEA/Eurydice. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. [online]. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. ISBN 978-92-9492-698-2. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-careers-europe-access-progression-and-support_en. Vlastní překlad autora.

¹³⁶ Tento překlad byl přejet z: WALTEROVÁ, Eliška. *Struktura vzdělávacího systému v Německu*. [online]. Metodický portál. Vytvořeno 3.4. 2006. [cit.18.3.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/510/STRUKTURA-VZDELAVACIHO-SYSTEMU-V-NEMECKU.html/>

¹³⁷ Originální název tohoto dokumentu zní *Lehrereinstellungsbedarf und -angebot in der Bundesrepublik Deutschland 2014–2025*.

¹³⁸ Srov. Kultuministerienkonferenz. *Lehrereinstellungsbedarf und -angebot in der Bundesrepublik Deutschland 2018 – 2030*. Zusammengefasste Modellrechnungen der Länder. Berlin, 2018. [online]. [cit.10.3.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/Dokumentationen/Dok_216_Bericht_LEB_LEA_2018.pdf. S. 5-6.

je vyšší míra porodnosti a přistěhovalectví v Německu, což znamená nárůst žáků ve školách.¹³⁹

Nedostatek učitelů v České republice nelze popsat na základě studie, neboť žádná v celoplošném měřítku prozatím neexistuje. Je možné opírat se o rozhodnutí ministerstva financí nebo například o regionální studie. V červnu 2018 vláda schválila rozpočet na rok 2019 a jednou z priorit v něm uvedených je zvýšení počtu pedagogů o 16 000.¹⁴⁰ Aktuální čísla o nedostatku učitelů jsou známa jen díky průzkumu Západočeské univerzity v Plzni, která své šetření vztáhla na situaci v Plzeňském a Karlovarském kraji.¹⁴¹ Z výsledků je možné vyčíst, že do roku 2024 bude v těchto dvou krajích chybět 350 učitelů. Návratnost dotazníků rozesílaných na jednotlivé školy byla však jen poloviční, tudíž je možné, že reálná situace je ještě závažnější.¹⁴² Dle bývalého ministra školství Stanislava Štecha: „Učitelů se nedostává, zejména některých aprobačních a zejména v některých krajích. Například v Karlovarském nebo Ústeckém kraji již nyní chybí učitelé fyziky a matematiky. V některých případech se nedostatek učitelů týká už i základních škol.“¹⁴³

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy „...v souvislosti s kriticky rostoucím nedostatkem učitelů připravilo a předložilo novelu zákona o pedagogických pracovnících, která předpokládá snadnější zaměstnávání VŠ absolventů bez pedagogického

---

¹³⁹ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁰ Srov. MFCR.cz. Ministerstvo financí české republiky. *Vláda schválila návrh rámce státního rozpočtu*. Vydáno 19. 6. 2018. [online]. [cit.11.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/vlada-schvalila-navrh-ramce-statniho-roz-32202>

¹⁴¹ Výsledky tohoto šetření doposud nejsou k 12.3. 2019 oficiálně publikovány. Do médií se dostaly jen některé z údajů. Dle slov děkana pedagogické fakulty v Plzni Miroslava Randy: „Výsledky šetření, které provedla FPE v letech 2013 a 2016 ... byly primárně určeny pro vlastní potřebu fakulty, a tak nebyly nikde publikovány. Budou společně s dalšími šetřeními týkajícími se nedostatku učitelů v obou krajích (provedených krajskými orgány a organizacemi) součástí publikace, kterou v této době připravujeme.“ (citace pochází z emailové korespondence s panem Randou)

¹⁴² Srov. iDnes.cz. *Na školách v západních Čechách chybí stovky učitelů a bude ještě hůř*. Vytvořeno 23.2. 2018. [online]. [cit.12.3.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/ucitel-skola-fakulta-matematika-anglictina-zapadoceska-univerzita-informatika-chemie-nedostatek-ucit.A180223_082434_plzen-zpravy_jzk

¹⁴³ ŠTECH, Stanislav. *Učitel – těžce zkoušené povolání. Věčné napětí mezi teoretickou přípravou a praxí*. [přednáška]. Praha, Masarykova demokratická akademie (MDA). 26.3. 2019.

vzdělávání.“¹⁴⁴ Cílem návrhu této novely je umožnit vyučování odborných předmětů na středních školách i uchazečům, kteří nemají dosažené učitelské vzdělání.¹⁴⁵ Podle Stanislava Štecha by však toto opatření stále neřešilo problém stárnutí učitelské populace a brzké odchody učitelů z profese.¹⁴⁶

Z výzkumů také vyplývá, že hlavním problémem, kvůli kterému by čeští učitelé opouštěli svou profesi, nejsou extrémně nízké platy, ale spíše časová náročnost profese a špatné klima v učitelských sborech a ve škole, což oboje vede ke zvýšené míře stresu.¹⁴⁷

2.6. Aktuální problémy učitelského povolání

Spolu s rostoucími nároky, které společnost klade na vzdělávací systémy jednotlivých zemí, rostou i očekávání směřovaná na práci samotných učitelů. Jak je však možné vyčíst z nových šetření a výzkumů, množství nároků se výrazně stupňuje a stávají se mnohdy zámkou pro odchod z profese.

Na výzvu, během které měli němečtí učitelé popsat pozitivní a negativní stránky učitelství, mezi negativními nejčastěji uváděli přílišné pracovní zatížení (24 %), těžko zvladatelní žáci (20 %), administrativní zátěž (14 %) nebo problémy s kolegy nebo vedením školy (8 %).¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018)*. Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018_-souhrn.pdf S. 3.

¹⁴⁵ Srov. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. Sněmovní tisk 186/0, část č. 1/4. Novela z. - školský zákon – RJ. [online]. [cit.11.3.2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=186&CT1=0>

¹⁴⁶ Srov. *Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018)*. Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018_-souhrn.pdf S. 15.

¹⁴⁷ Srov. ŠTECH, Stanislav. Učitel – těžce zkoušené povolání. Věčné napětí mezi teoretickou přípravou a praxí. [přednáška]. Praha, Masarykova demokratická akademie. 26.3. 2019.

¹⁴⁸ Srov. DRUSCHKE, Diana, REINGARD, Seibt. *Einmal Lehrer – immer Lehrer? Eine qualitative Studie zum Prozess des Berufswechsels und alternativen Karrierepfaden im Lehrerberuf*. Heidelberg, 2016. [online]. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/304997250_Einmal_Lehrer_-_immer_Lehrer_Eine_qualitative_Studie_zum_Prozess_des_Berufswechsels_und_alternativen_Karrierepfaden_im_Lehrerberuf

„Z jiného šetření vychází najevo, že až jedna třetina německých učitelů považuje velkou psychickou zátěž profese za příčinu nízké atraktivity tohoto povolání. Více než každý čtvrtý učitel také deklaruje, že vycházení s žáky a jejich rodiči se stává stále náročnějším. 31 % z nich také kritizuje fakt, že učitelé musejí přebírat stále více úkolů připisovaných původně rodičům.“¹⁴⁹

K dalším problémům, které je nutné řešit v souvislosti s učitelským povoláním nejen v České republice nebo v Německu, nýbrž v celé Evropě, patří stres a burnout (syndrom vyhoření), ztráta sebedůvěry, tendence k deprofesionalizaci nebo neaprobovanost.¹⁵⁰

Tendenci k deprofesionalizaci lze v českém kontextu vztáhnout například na debaty vedené ohledně nepotřeby magisterského studia pro budoucí učitele, ve kterých je diskutováno, jestli učitelé po vykonávání své potřeby potřebují pětileté vysokoškolské studium. Předčasné odchody učitelů z profese se kromě již zmiňovaného stresu dají spojit s kumulací dalších podmínek, k nimž patří u nás skoro neexistující péče o učitele, absence smysluplného dalšího vzdělávání nebo nabídky psychohygieny pro učitele.¹⁵¹

Jednou z velkých výzev českých učitelů, jak sami deklarují, je sebevědomí ve zvládnání výuky atypických žáků. Tento jev se v angličtině přesněji popisuje jako nedostatek *self-efficacy*. Čeští učitelé se v tomto ohledu v porovnání s dalšími státy hodnotí daleko pesimističtěji.¹⁵²

---

¹⁴⁹ *Lehre(r) in Zeiten der Bildungs-panik*. Eine Studie zum Prestige des Lehrerberufs und zur Situation an den Schulen in Deutschland. Vodafone Stiftung Deutschland. [online]. Düsseldorf, 2012. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.vodafone-stiftung.de/uploads/tx_newsjson/allensbach_04_2012.pdf. S.6. Vlastní překlad autora.

¹⁵⁰ Srov. ŠTECH, Stanislav. *Učitel – těžce zkoušené povolání. Věčné napětí mezi teoretickou přípravou a praxí*. [přednáška]. Praha, Masarykova demokratická akademie. 26.3. 2019.

¹⁵¹ Srov. Tamtéž.

¹⁵² Srov. Tamtéž.

3. Prestiž učitelského povolání

Prestiž učitelského povolání lze zjistit z dostupných průzkumů veřejného mínění. Z vybraných 26 profesí, jejichž prestiž srovnávalo v roce 2016 Centrum pro výzkum veřejného mínění, se učitel základní školy v České republice umístil v žebříčku prestiže povolání na páté příčce, vyšší prestiž si zasloužil vysokoškolský učitel, o něco nižší soudce. Pokud bychom nahlédli do bližší historie, zjistíme, že do roku 1989 se prestiž učitele pohybovala obecně na prvních dvou místech,¹⁵³ ovšem následně došlo k propadu, v roce 2004 a 2006 se učitelská profese již umístila na čtvrté příčce.¹⁵⁴

Podle veřejnosti tedy učitelé prestiž svého povolání mají, přesto je však možné se setkat s typickým jevem, který můžeme pojmenovat jako postrádání tzv. *stavovské hrdosti*. Učitelé v průzkumech veřejného mínění o profesní prestiži sice zaujímají vyšší příčky, avšak i tak musí často čelit despektu.¹⁵⁵

V Německu podle podobného průzkumu provedeného společností Forsa mají učitelé také dobrou reputaci – v roce 2016 70 % dotázaných přisuzovalo povolání učitele *velmi dobrou* nebo *dobrou reputaci*. Ještě v roce 2007 zastávalo tento názor procent 63 % respondentů. Zcela stejné reputace (70 %) se v roce 2016 dočkali němečtí vysokoškolští profesori. O něco vyšší ohodnocení bylo přisouzeno soudcům nebo pilotům.¹⁵⁶

Jiné průzkumy nám však ukazují poněkud odlišné výsledky. Podle studie od The Varkey Foundation, která status učitelského povolání porovnávala v 35 různých zemích světa, byl učitelskému povolání v Česku přisouzen index statusu o hodnotě 22,

---

¹⁵³ Srov. SOCHOROVÁ, Lucie. *Prestiž učitelské profese pohledem studentů učitelských oborů a pedagogů*. [online] Teoretické reflexe hudební výchovy, 2014, roč. 10, č. 1. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/teoreticke_reflexe_hv_10_1/sochorova.pdf

¹⁵⁴ Srov. *Centrum pro výzkum veřejného mínění*. [online] Prestiž povolání – únor 2016. Vytvořeno 9.3. 2016. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/2013-prestiz-povolani-unor-2016>.

¹⁵⁵ Srov. VACEK, Pavel. *K proměnám učitelů a žáků*. In: *Poslední desetiletí v českém a zahraničním pedagogickém výzkumu*. Hradec Králové, 1999. s. 106–112.

¹⁵⁶ Srov. *Forschungsgruppe Weltanschauungen in Deutschland*. [online] Berufsprestige 2013–2016. Vytvořeno 2.2. 2017. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://fowid.de/meldung/berufsprestige-2013-2016-node3302>

v Německu přibližně 37. Česká republika se se svým výsledkem umístila na pátém nejhorším místě ze 35 zúčastněných zemí světa. Nejlépe je učitelské povolání vnímáno v Asii, konkrétně v Malajsii nebo Číně.¹⁵⁷

Češi i Němci (veřejnost i učitelé samotní) svou profesi z vybraných povolání nejčastěji přirovnávali k povolání sociálního pracovníka.¹⁵⁸ Prestiž učitelského povolání hraje významnou roli z toho důvodu, že určuje, kdo se v dané zemi rozhodne stát učitelem nebo jak bude učitelské povolání finančně hodnoceno.¹⁵⁹

3.1. Učitelské povolání v českých a německých online médiích

O tom, jakým způsobem veřejnost nahlíží na povolání učitele, nám mohou napovědět i média a jejich obsah. I média jsou totiž zdrojem informací, na základě kterých si veřejnost o učitelích utváří představy a jedinci se dle nich rozhodují, zda by se daným povoláním chtěli zabývat, či naopak.

3.1.1. Metodologie rešerše

Do anonymního režimu Google vyhledávače jsem vložila klíčová slova *učitelé* pro Česko a *Lehrer* pro Německo. Ze získaných výsledků jsem odebrala výsledky, které se netýkají vzdělávacího systému určené země – (v případě Německa se jednalo o odstranění textů týkajících se rakouského, švýcarského nebo lucemburského školství, které se ve výsledcích internetového vyhledávače zobrazily kvůli jazykové shodě). Pro obě země jsem dle pořadí určeného vyhledávačem vybrala 15 článků týkajících se učitelského povolání v dané zemi. Hledání pro Česko i Německo jsem uskutečnila ve stejný den, konkrétně 22.3. 2019.

Následně jsem obsahy všech článků převedla do krátkých anotací shrnujících jejich obsah a vložila do anonymních online formulářů. Sedm respondentů jsem požádala o vlastní interpretaci těchto textů a o přiřazení každé z nich k jedné z následujících možností: *článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů; článek pravděpodobně*

---

¹⁵⁷ Srov. *The Varkey Foundation*. [online] Global Teacher Status Index 2018. ISBN 978-1-5272-3293-8. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://www.varkeyfoundation.org/media/4790/gts-index-9-11-2018.pdf>. S. 18.

¹⁵⁸ Srov. Tamtéž. S. 36.

¹⁵⁹ Srov. Tamtéž. S. 15.

nepřiláká více budoucích pedagogů; nevím. Na základě získaných výpovědí jsem vytvořila shrnutí vnímání daných článků a jejich vliv na případné zájemce o učitelské povolání.

3.1.2. Výsledky rešerše českých a německých online médií

Následující tabulka ukazuje přehled témat, kterým se články obsažené v německých a českých médiích věnovaly.

Články v německých médiích	Články v českých médiích
Na školách probíhá digitalizace	Učitelé si mezi sebou vyměňovali profesní zkušenosti
Učitel štěstí vzdělává další učitele	Učitelé i odborníci se přou kvůli možným změnám u maturity
Učitelé jsou stále častěji nemocní	Učitelé z Kutné Hory studovali angličtinu v irském Dublinu
Smlouvy na dobu určitou pro učitele jsou stále možné	Učitelé nesouhlasí s odvoláním ředitele
Učitelé pochybili u poskytování první pomoci	Vláda neplní své sliby, platy učitelů jsou v ohrožení
Jak probíhá výuka mimořádně nadaných žáků	Inkluze je velkou zátěží pro školy
Pro společné vzdělávání chybí učitelé	Pro mladé lidi není jednoduché získat práci učitele
Učitelé hrozí přestupem do jiné spolkové země kvůli neuznání statusu státního úředníka	Čeští učitelé navštívili finské školy
Návod pro učitele, jak rozeznat zneužívání	Nikdo nemá zájem o roli třídního učitele
Nedostatek učitelů a odpadávaní výuky je významným problémem	Učitelé se dozvídali, jak během výuky matematiky a fyziky vzbudit u žáků zájem o učivo

Učitel vysvětluje matematiku na internetu	Učitelů fyziky a matematiky je v Libereckém kraji nedostatek
Žáci nejsou neposlušní jen dnes, bylo tomu tak vždy	Historici i učitelé odmítají, že by se dějepis na školách vykládal prorusky
Sociální pracovníci podporují práci učitelů	Prezident Zeman vystoupil se svým projevem na přebírání cen Zlatý Ámos
Je třeba řešit nedostatek učitelů a jejich přemístování do jiných oblastí	O pozici třídního učitele nikdo nejeví zájem
Okresní rada je proti internetovému portálu, na kterém měli být nahlašováni učitelé pro svá politická vyjádření	Učitel z Vysočiny je u svých žáků oblíbený, i proto vyhrál regionální kolo učitelské soutěže

Tabulka 9. Přehled témat spojených s učitelským povoláním zmiňovaných v německých a českých online médiích k 22.3. 2019.¹⁶⁰

Z uvedeného přehledu témat je zřejmé, že nedostatek pedagogů je poměrně závažným problémem obou zemí, tomuto tématu se věnovaly tři texty z celkového počtu patnácti německých článků. V českých médiích bylo dvakrát zmíněno, že nikdo z pedagogického sboru nemá kvůli malému finančnímu ohodnocení zájem o pozici třídního učitele. Dva české články se též týkaly vzdělávání učitelů v zahraničí – jednou v irském Dublinu, podruhé ve Finsku. V německém prostoru se žádné jiné téma, kromě již zmiňovaného nedostatku pedagogů a jejich přemístování do jiných spolkových zemích, ve člancích neopakovalo více než jednou.

Během analýzy jsem se také soustředila na případný vliv těchto článků na profesi učitele, konkrétně zda by konkrétní článek mohl přilákat více budoucích pedagogů, či nikoliv. Dle výpovědi sedmi respondentů by 41 % českých článků mohlo přilákat více budoucích pedagogů, 48 % by pedagogy naopak nepřilákalo. Z německých článků by nové učitele pravděpodobně přilákalo 36 %, pravděpodobně nepřilákalo 49 %. Zbylá procenta tvoří články, u kterých respondenti nedokázali vliv textů na učitelské povolání posoudit.

¹⁶⁰ Obsah tabulky představuje zkrácené anotace jednotlivých článků, které se objevily na předních příčkách v prohlížeči Google k 22.3. 2019. Tučně vyznačeny jsou články týkající se nedostatku učitelů.

Obsah článků věnujících se pedagogům tedy v obou zemích působí srovnatelně, poměr negativně a pozitivně působících článků byl v obou zemích poměrně vyrovnaný. O žádném podstatném rozdílu ve vlivu na veřejnost hovořit nemůžeme.

3.1.3. Důvěra v psaná média a internet v obou zemích

Abychom předchozí kapitolu ještě doplnili, v následujícím odstavci budou uvedeny výsledky výzkumu zaměřeného na důvěru v psaná média a internet v Česku a Německu. Jedná se o dvě oddělené kategorie, tudíž se nevztahují přímo na psaná online média, i tak nám ovšem mohou přiblížit, jak česká a německá veřejnost na tyto dva faktory pohlíží a kolik důvěry v ně vkládá.

V České republice psaným médiím *spíše věří* 48 % populace, 46 % *spíše nevěří* a 6 % odpovědělo *nevím*. Německá veřejnost je více důvěřivější, psaným médiím *spíše věří* 56 %, 41 % *spíše nevěří* a 3 % *neví*.¹⁶¹ Větší rozdíly ovšem můžeme vyzorovat u důvěry v internet, jelikož Česká republika byla z 34 vybraných zemích v průzkumu na druhém místě, s druhou nejvyšší mírou důvěry v internet (na prvním místě se umístila Albánie, na třetím Maďarsko). Jedná se konkrétně o 50 % české veřejnosti, v německém prostředí *spíše důvěřuje* internetu jen 29 %. Všechna data pocházejí z roku 2017.¹⁶² V případě psaných médií jsou tedy důvěřivější Němci, v případě internetu Češi.

---

¹⁶¹ Srov. EBU. Market Insights. *Trust in Media 2018*. [online]. Publikováno v únoru 2018. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/market_insights/EBU-MIS%20-Trust%20in%20Media%202018.pdf S. 28.

¹⁶² Srov. Tamtéž. S. 32.

Závěr

V bakalářské práci jsem zachytila vybrané oblasti učitelské profese a porovnála je v českém a německém kontextu. Srovnávací proces byl do jisté míry ztížen faktem, že Spolková republika Německo je rozdělena na 16 spolkových zemích a každá z těchto zemí si vzdělávací politiku spravuje sama, tudíž vzdělávací politika Německa není v mnoha ohledech jednotná.

Formální stránka vzdělávání budoucích pedagogů se mezi zeměmi odlišuje primárně tím, že Německo má celostátně zavedené přípravné období pro učitele, tzv. referendariát. Tento prvek v České republice nemá obdoby, kvalifikace učitele je dovršena získáním magisterského diplomu v pedagogicky orientovaném oboru.

Pravděpodobně nevýraznějším rozdílem mezi oběma zeměmi je rozdíl mezi platy německých a českých učitelů. I po zahrnutí parity kupní síly totiž data ukazují, že německý učitel je v průměru 2,7x lépe finančně ohodnocen než český učitel. Velké rozdíly však můžeme zpozorovat i ve věkovém a genderovém složení učitelské populace, kdy v Česku na vzdělávacích stupních ISCED 0–3 pracuje o 10 % více žen než v Německu. Německo také na stupni ISCED 2 zaměstnává o 10,7 % více učitelů starších 50 let, naopak v Česku je o 9,6 % více stejně starých učitelů zaměstnáno na vzdělávacím stupni ISCED 3.

V kapitole věnující se zmínkám o učitelích v médiích byla vyvrácena moje domněnka, že německá média pojednávají o práci pedagogů pozitivněji. Analýza totiž naznačuje, že poměr na učitelskou profesi negativně a pozitivně působících textů byl v obou zemích vyrovnaný.

Závěry práce mohou posloužit budoucím pedagogům k získání většího přehledu o profesi učitele v Česku a ke srovnání českých podmínek se zahraničním, v tomto případě německým, prostředím. Vybrané kapitoly také mohou sloužit jako komparativní podklad například při utváření vzdělávací politiky.

Seznam použitých informačních zdrojů

Audit vzdělávacího systému v ČR: rizika a příležitosti (2018). Hodnocení stavu vzdělávacího systému v ČR. EDUin. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2019/01/Audit-vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%ADho-syst%C3%A9mu-v-%C4%8CR-2018_souhrn.pdf S. 3.

Bayerisches Staatsministerium für Unterricht und Kultus. *Vorbereitungsdienst Lehramt Gymnasium*. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://www.km.bayern.de/lehrer/lehrausbildung/gymnasium/referendariat.html>.

Celoživotní vzdělávání. Katedra pedagogiky. Pedagogická fakulta. Univerzita Karlova. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/kssp/celozivotni-vzdelavani-dps/>.

Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online] Prestiž povolání – únor 2016. Vytvořeno 9.3. 2016. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/2013-prestiz-povolani-unor-2016>.

Centrum pro výzkum veřejného mínění. Tisková zpráva: Hodnocení kvality vzdělávání – září 2018. 2018. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4723/f9/or181015.pdf

DARLING-HAMMOND, Linda. *Testing, Testing | Linda Darling-Hammond | TEDxStanford*. Youtube. Vytvořeno 29.6. 2015. [online]. [cit.13.2.2019]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=2G_vWcS1NTA.

Das Portal des deutschen Bildungsservers zur Lehrerbildung. Lehrer werden. *Lehrämter für die Sekundarstufe II*. [online]. [cit.27.3.2019]. Dostupné z: <https://cp.sodis.de/dbs/lehrer-werden/lw.php?seite=6135>

Deutsche Welle. Two different classes of German teacher. [online]. Naposledy změněno 3.3. 2015. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/two-different-classes-of-german-teacher/a-18291823>.

DÖBERT. Hans; HÖRNER Wolfgang; VON KOPP Botho. *Grundlagen der Schulpädagogik*. Die Schulsysteme Europas. Svazek 46. Schneider Verlag Hohegehren : 2002. ISBN 3-89676-639-2. S. 94.

DRUSCHKE, Diana, REINGARD, Seibt. *Einmal Lehrer – immer Lehrer? Eine qualitative Studie zum Prozess des Berufswechsels und alternativen Karrierepfaden im Lehrerberuf*. Heidelberg, 2016. [online]. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/304997250_Einmal_Lehrer_-_immer_Lehrer_Eine_qualitative_Studie_zum_Prozess_des_Berufswechsels_und_alternativen_Karrierepfaden_im_Lehrerberuf

EBU. Market Insights. *Trust in Media 2018*. [online]. Publikováno v únoru 2018. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/market_insights/EBU-MIS%20-Trust%20in%20Media%202018.pdf S. 28.

Education at a Glance 2018: OECD Indicators. Table D61. Percentage of decisions taken at each level of government in public lower secondary education (2017). [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018/percentage-of-decisions-taken-at-each-level-of-government-in-public-lower-secondary-education-2017_eag-2018-table214-en#page1.

Education Policy Outlook. CZECH REPUBLIC. 2013. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/czech/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20CZECH%20REPUBLIC_EN.pdf

Education Policy Outlook. Germany. 2014. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20GERMANY_EN.pdf

European Commission. *The Attractiveness of the Teaching Profession in Europe*. Volume 1. Luxembourg, 2013. ISBN 978-92-79-27887-7 [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/assets/eac/education/library/study/2013/teaching-profession1_en.pdf. S. 26.

European Commission/EACEA/Eurydice. *Klíčové údaje o učitelích a ředitelích škol v Evropě*. 2015. [online]. ISBN 978-92-9201-457_5. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/17ad39ad-dcad-4155-8650-5c63922f8894/language-cs/format-PDF/source-71913066>. S. 3.

European Commission/EACEA/Eurydice. *Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17*. Luxembourg, 2018. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bc4ecf6-d0f2-11e8-9424-01aa75ed71a1>. S. 46.

European Commission/EACEA/Eurydice. *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support*. [online]. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. ISBN 978-92-9492-698-2. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-careers-europe-access-progression-and-support_en

Forschungsgruppe Weltanschauungen in Deutschland. [online] Berufsprestige 2013–2016. Vytvořeno 2.2. 2017. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://fowid.de/meldung/berufsprestige-2013-2016-node3302>

HOLZAPFEL, Julia. *Was verdient ein Lehrer?* Academics.de. Vytvořeno v květnu 2017. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: https://www.academics.de/ratgeber/gehalt-lehrer#subnav_wie_hoch_sind_fuer_lehrer_die_gehaltsunterschiede_in_den_bundeslaendern

HRUBÁ, Jana. *Co se dnes očekává od učitelů*. RVP Metodický portál. Vytvořeno 14.9. 2009. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/3307/CO-SE-DNES-OCEKAVA-OD-UCITELU.html/?oblibene=1>

iDnes.cz. *Na školách v západních Čechách chybí stovky učitelů a bude ještě hůř*. Vytvořeno 23.2. 2018. [online]. [cit.12.3.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/ucitel-skola-fakulta-matematika-anglictina-zapadoceska-univerzita-informatika-chemie-nedostatek-ucit.A180223_082434_plzen-zpravy_jzk

iDNES.cz. *Platy učitelům stoupnou později a méně, vláda peníze dělí na dvě části*. Vytvořeno 27.11 2018. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/platy-ucitele-ministerstvo-skolstvi-zvyseni.A181126_142659_domaci_brzy

iDNES.cz. *Poslanci definitivně pohřbili karierní řád učitelů. Neprošla ani verze Senátu*. Vytvořeno 12.7. 2017. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/karierni-rad-poslanecka-snemovna.A170712_185512_domaci_fer.

JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Německu*. Praha, 2008. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Eliška Walterová, CSc. S. 22.

KARTOUS, Bohumil. *Bezzubý řád pro učitele bez kariéry*. Hospodářské noviny. Vytvořeno: 28.6. 2017 [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65783720-bezzuby-rad-pro-ucitele-bez-kariery>.

KINI Tara, PODOLSKY Anne. *Does Teaching Experience Increase Teacher Effectiveness? A Review of the Research*. Červen 2016, Learning Policy Institute. [online]. [cit.24.2.2019]. Dostupné z: https://learningpolicyinstitute.org/sites/default/files/product-files/Teaching_Experience_Brief_June_2016.pdf S. 2-5.

Kmk.org. *FERIEN IM SCHULJAHR 2018/2019 in den Ländern in der Bundesrepublik Deutschland*. Kultuministerkonferenz. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Ferienkalender/FER18_19.pdf

Kmk.org. *Standards für die Lehrerbildung: Bildungswissenschaften*. Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland. [online]. [cit.16.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2004/2004_12_16-Standards-Lehrerbildung.pdf.

KOPŘIVOVÁ, Jitka. *Komparace vybraných hudebně pedeutologických problémů v České republice a v Rakousku*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149204/>- S.21.

Kreidestaub.net. *LEITBILD: Was wir wollen – Unsere Vision*. [online]. [cit.4.4.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/leitbild-2>.

Kreidestaub.net. *Über uns*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://kreidestaub.net/wir/>.

Kultuministerienkonferenz. *Lehrereinstellungsbedarf und -angebot in der Bundesrepublik Deutschland 2018 – 2030*. Zusammengefasste Modellrechnungen der Länder. Berlin, 2018. [online]. [cit.10.3.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/Dokumentationen/Dok_216_Bericht_LEB_LEA_2018.pdf. S. 5-6.

Kultuministerkonferenz. *Sachstand in der Lehrerbildung*. Vytvořeno 7.3. 2017. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Bildung/AllgBildung/2017-03-07_Sachstand_LB_o_EW.pdf

Lehre(r) in Zeiten der Bildungsapanik. Eine Studie zum Prestige des Lehrerberufs und zur Situation an den Schulen in Deutschland. Vodafone Stiftung Deutschland. [online]. Düsseldorf, 2012. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.vodafone-stiftung.de/uploads/tx_newsjson/allensbach_04_2012.pdf. S.12.

LERGETPORER, Phillip; WERNER Katharina; WOESMANN Ludger. *Public Opinion on Education Policy* [online]. IZA Institut of Labor Economics, 2017. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <http://ftp.iza.org/dp10948.pdf>. S. 24.

MFCR.cz. Ministerstvo financí české republiky. *Vláda schválila návrh rámce státního rozpočtu*. Vydáno 19. 6. 2018. [online]. [cit.11.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/vlada-schvalila-navrh-ramce-statniho-roz-32202>

MSMT.cz. *Public institutions o higher education*. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/eu-and-international-affairs/public-institutions-of-higher-education-1?lang=2>.

MSMT.cz. *Bílá kniha – národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>

MSMT.cz. *Experti hodnotili naplňování strategie 2020*. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/experti-hodnotili-naplnovani-strategie-vzdelavani-2020>

MSMT.cz. *Kariérní řád – profesní rozvoj pedagogických pracovníků*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/karierni-rad>.

MSMT.cz. *Ministr Plaga: platy pedagogů porostou podle plánu*. [online]. Vytvořeno 8.4. 2019. [cit.9.4.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministr-plaga-platy-pedagogu-rostou-podle-planu>.

MSMT.cz. *Organizace školního roku a zápisy k povinné školní docházce*. [online]. Vytvořeno 4.4. 2017. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/organizace-skolního-roku>

MSMT.cz. *Strategie vzdělávací politiky 2020*. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>

MSMT.cz. *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

MSMT.cz. *Vláda schválila pro školství rekordní rozpočet na rok 2019*. [online]. Vytvořeno 19.9. 2018. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/vlada-schvalila-pro-skolstvi-rekordni-rozpocet-na-rok-2019>

MÜNICH, Daniel, PERIGHNÁTOVÁ, Mária, ZAPLETALOVÁ, Lucie, SMOLKA, Vladimír. *Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní*. Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu CERGE-EI, 2015. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Platy_ucitelu/mobile/index.html#p=2 S.1.

MÜNICH, Daniel, STRAKA, Jan. *Být či nebyt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti*. IDEA. CERGE-EI. Publikováno v září 2012. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: https://idea.cerge-ei.cz/documents/kratka_studie_2012_05.pdf

MUßMANN, Frank. *Die Arbeitszeit von Lehrkräften: Bestimmbar und unter Druck. Zentrale Befunde und arbeitspolitische Schlussfolgerungen*. In: Pädagogische Führung. Zeitschrift für Schulleitung und Schulberatung. 4/2018. S.5 [online]. Dostupné z: https://www.ife.uzh.ch/dam/jcr:f32d2bbc-5b81-4891-a26e-4318cbf8b617/z171_2018_4.pdf

Národní informační centrum pro mládež. [online] Německý vzdělávací systém. Vytvořeno 9.3. 2018. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/nemecky-vzdelavaci-system>.

OECD iLibrary. *Government at a Glance 2017*. Citizen satisfaction with public services and institutions [online]. 2017. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/sites/gov_glance-2017-82-en/index.html?itemId=/content/component/gov_glance-2017-82-en Graf 14.2.

OECD Indicators. *Education at a Glance 2018*. OECD Publishing Paris, 2018. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en#page1. S. 360.

OECD, Stat. *Teachers' teaching and working time*. [online]. [cit.25.2.2019]. Dostupné z: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EAG_WT_ORG#

OECD. *Education at a Glance 2014*, Chart D4.2. 2014. [online]. [cit.27.2.2019]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/eag_highlights-2014-26-

[en.pdf?expires=1551270690&id=id&accname=ocid57016075&checksum=11A29FDAB127158FA6975C441C4D2E88](https://www.oecd.org/dataoecd/11/29/49755844.pdf?expires=1551270690&id=id&accname=ocid57016075&checksum=11A29FDAB127158FA6975C441C4D2E88)

OECD. Education GPS. EAG 2018, Chapter D: *Teachers, learning environment and organisation of schools*. 2018. [online]. [cit.23.2.2019]. Dostupné z: <http://gpseducation.oecd.org>.

OECD. Education spending (indicator). 2019. [online]. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm#indicator-chart>.

OELKERS, Jürgen. *Entwicklungen der Lehrerbildung in Deutschland*. Universität Zürich. Institut für Erziehungswissenschaft. [online]. [cit.14.2.2019]. Dostupné z: https://www.ife.uzh.ch/dam/jcr:301de88e-2d58-4775-a2f7-5e4d603f3f7d/Ludwigsburg_LAB.pdf S.1.

Otevřeno.cz. *Naše vize*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://otevreno.org/nase-vize/>

Otevřeno.cz. *Pobočky*. [online]. [cit.21.2.2019]. Dostupné z: <https://otevreno.org/pobocky/>

Pedf.cuni.cz. *O studiu na PedF UK. Charakteristika studia*. [online]. [cit.28.3.2019]. Dostupné z: <https://pedf.cuni.cz/PEDF-124.html>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisk 186/0, část č. 1/4. Novela z. - školský zákon – RJ. [online]. [cit.11.3.2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=186&CT1=0>

Prinzip Lernreise 2016. *Wirkungsorientierter Bericht*. [online]. Zveřejněno 1.1. 2017. [cit.4.4.2019]. Dostupné z: https://static1.squarespace.com/static/52231b42e4b0b5449b4db9f9/t/591ecc082994cab66b97d2ac/1495190552789/Lernreise_SRS_Jahresbericht+2016.pdf

Scio.cz. *Motivace, priority a kvalita uchazečů o VŠ studium. Vybraná zjištění z projektů Vektor a Národní srovnávací zkoušky*. [online]. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: https://www.scio.cz/download/analyzy/souhrn_poznatku_Vektor_uchazeci.pdf. S. 11.

SOCHOROVÁ, Lucie. *Prestiž učitelské profese pohledem studentů učitelských oborů a pedagogů*. [online] Teoretické reflexe hudební výchovy, 2014, roč. 10, č. 1. [cit.29.3.2019]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/teoreticke_reflexe_hv_10_1/sochorova.pdf

Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů. *Tisková zpráva: Pětina učitelů zahajuje praxi bez uvádějícho učitele*. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.projektsypo.cz/aktuality/27-novinky/119-tiskova-zprava-petina-ucitelu-zahajuje-praxi-bez-uvadejicich-ucitele.html?fbclid=IwAR1lWWyLaX7lhIJr5GiVLoE0GYjnK-qSc-AXacFnctcJm82WN1pSqnNKwSk>

ŠTECH, Stanislav. *Učitel – těžce zkoušené povolání. Věčné napětí mezi teoretickou přípravou a praxí*. [přednáška]. Praha, Masarykova demokratická akademie. 26.3. 2019.

TATTER, Grace. *Global Approach to Teacher Development*. Usable Knowledge. Harvard Graduate School of Education. Vytvořeno 18.1. 2019. [online]. [cit.19.2.2019]. Dostupné z: <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/19/01/global-approach-teacher-development>

Téma: Učitelé v České republice. Informace poskytl Bohumil KARTOUS, vedoucí komunikace obecně prospěšné společnosti EDUin, která se zabývá vzděláváním. Praha 15.2. 2019.

Téma: Vzdělání budoucích učitelů v Německu. Informace poskytla Larissa MATHES, budoucí učitelka francouzštiny a dějepisu z Heidelbergu. Praha 4.4.2019.

The Varkey Foundation. [online] Global Teacher Status Index 2018. ISBN 978-1-5272-3293-8. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: <https://www.varkeyfoundation.org/media/4790/gts-index-9-11-2018.pdf>. S. 65.

VACEK, Pavel. *K proměnám učitelů a žáků*. In: Poslední desetiletí v českém a zahraničním pedagogickém výzkumu. Hradec Králové, 1999. s. 106–112.

VESELÝ, Arnošt. *Řízení školství* [online] Vytvořeno 21.3. 2018. [cit.18.2.2019]. Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/497851/mod_resource/content/1/05_UVP_Rizeni_vzdelavaci_politiky_180_321.pdf Str. 5.

Vzdělávání2020.cz. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. MŠMT*. [online]. [cit.25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani2020.cz/>

WALTEROVÁ, Eliška. *Struktura vzdělávacího systému v Německu*. [online]. Metodický portál. Vytvořeno 3.4. 2006. [cit.18.3.2019]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/510/STRUKTURA-VZDELAVACIHO-SYSTEMU-V-NEMECKU.html/>

Zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících.

Seznam příloh

Příloha č. 1: <i>Dotazník doplňující rešerši německých a českých médiích a jejich článků týkajících se učitelského povolání v dané zemi</i>	55
Příloha č. 2: <i>Výsledky dotazníku doplňujícího rešerši německých a českých médiích a jejich článků týkajících se učitelského povolání v dané zemi</i>	62
Příloha č. 3: <i>Mapa důvěry v internet v Evropě</i>	69
Příloha č. 4: <i>Mapa důvěry v psaná média v Evropě</i>	70
Příloha č. 5: <i>Interview s Jakubem B., českým gymnaziálním učitelem</i>	71
Příloha č. 6: <i>Interview s Tomášem Čaklošem, předsedou organizace Otevřeno</i>	76

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník doplňující rešerši německých a českých médiích a jejich článků týkajících se učitelského povolání v dané zemi

Učitelé v českých a německých médiích

Jak média ovlivňují pohled veřejnosti na učitelské povolání.

*Povinné pole

1. První „digitální sada“ pro pedagogy na 35 školách v zemi ---- Sada materiálů pro digitální vzdělávání na školách dorazila do prvních 32 škol ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko. V době digitalizace toto téma školy považují za velmi významné. Digitální sada má pomoci například i při vysvětlování rizik, která jsou s digitálním světem spojená. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

2. Učitelé se zaučují, aby se žáci stali šťastnějšími ---- Článek o učiteli štěstí Franzi Schubertovi. Ten zastává názor, že se žáci potřebují lépe vyznat ve světě, a naopak nepotřebují tolik faktických znalostí. Dle něj nejsou znalosti v matematice nebo v němčině žádnou zárukou pro spokojený život. K těmto dovednostem by je měl vést hlavně schopný učitel. Od roku 2009 ve svém institutu štěstí vzdělal na 500 až 600 učitelů. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

3. Praktické zkušenosti z výuky si navzájem předali učitelé a ředitelé z celého okresu ---- V základní a mateřské škole v Blansku se sešly tři desítky pedagogů, aby si navzájem sdílely zkušenosti z praxe nebo zažili následky vyučovacích hodin. Pro pedagogy je tento způsob setkávání přínosnější než jiné, teoreticky zaměřené semináře. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

4. Učitelé i odborníci se přou kvůli možným změnám u maturity z jazyků ---- Slohy a ústní část maturity by se měly odehrávat na úrovni škol, již ne na státní úrovni. Různé asociace učitelů českého jazyka se nemohou shodnout, zda je tento krok pro vzdělání maturantů prospěšný, či nikoliv. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

5. Učitelé v Porýní-Falcu jsou nemocní stále častěji ---- V roce 2008 byl učitel na Realschule (reálná škola) na nemocenské v průměru 9,6 dní, v roce 2017 už se jednalo o 12 dní. Délka nemocenské se však zvyšuje i na všech dalších typech škol. Spolková země se tímto problémem plánuje zabývat na Institutu pro zdraví učitelů (Institut für Lehrgesundheit), pro problematiku sestavila i expertní skupinu. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

6. Smlouvy pro učitele na dobu určitou jsou nadále možné ---- Mnoho učitelů v Bavorsku spadá do kategorie úředníků (Beamte), ale pro mnoho jiných to neplatí a stále pracují se smlouvou na dobu určitou. Učitelům to znemožňuje plánovat si svou budoucnost a žít v jistotě. Situace se ovšem v nejbližší době měnit nebude. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

7. Učitelé z kutnohorské Masaryčky studovali angličtinu v irském Dublinu ---- Dva učitelé z Kutné Hory absolvovali čtrnáctidenní jazykový kurz v Dublinu, během této doby stihli na 50 hodin výuky, během kterých si vylepšovali angličtinu. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

8. V Lišově odvolali ředitele školy. Učitelé chtějí, aby zůstal do prázdnin ---- Dopis proti odvolání ředitele městem podepsalo asi 30 pedagogů, učitelé zmiňují hlavně organizační důvody, jelikož odchod učitele způsobí mnoho nevídaných změn a organizačních těžkostí. Město však prý krok učinit muselo, protože jinak by ředitel ve škole setrval dalších šest let. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

9. Vláda potřebuje pro své sliby nové zdroje. Na škrty v rozpočtu mohou dojet učitelé ---- Podle ministra Roberta Plagy škrty ve financích zasáhnou jen resort samotný a učitelů se setření nedotkne. Kabinet Andreje Babiše se v minulém roce zavázal ke zvýšení platů pedagogům, ovšem ve výhledu státního rozpočtu na rok 2019 se se zvýšením nepočítá. *

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

10. **Inkluze v praxi? Řev, jízvy a pročůrané boty, tisíce učitelů bijí na poplach ---- Rodiče i učitelé jsou silně nespokojeni s průběhem inkluze, která se pro české školy stala velkým tématem od roku 2016. Nejčastějším problémem je špatné zařazení postiženého žáka do kolektivu. Systém podle učitelů není nastaven tak, aby měl pozitivní výsledky pro všechny děti. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

11. **Významnější případ před soudem spolkové země: Co musí učitel dělat v případě nouzové situace? ---- Student gymnázia při hodině tělocviku utrpěl zranění, která mu přivodila vážná poškození mozku. Podle žalobce mohlo být postižení předejito včasným a správným poskytnutím první pomoci, kterou však učitelé opominuli. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

12. **Chytřejší než učitel ---- Článek pojednává o vyučování mimořádně nadaných žáků, představuje ukázkovou hodinu, kdy iniciativu přebírají sami žáci, učitel se dostává do ústraní. Role učitelů se v těchto třídách spíše podobá roli moderátora. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

13. **Chce vůbec stát mladé a kvalifikované učitele ve školách ---- Komentář zabývající se situací mladých učitelů, kteří se ucházejí o místa na českých školách. Dle autora stát nemá žádný systém regulace, ředitelé nemohou nabídnout místo mladým učitelům, protože ve své škole zaměstnávají starší generaci pedagogů. Navrhuje umožnit učitelům snazší rekvalifikaci a systémově podpořit mladé učitele, aby si snáze nacházeli místo ve školách. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

14. **Učitelé z Klíče poodhalili tajemství finského školství. ---- Učitelé ze školy Klíč s.r.o. navštívili v lednu v rámci programu Erasmus+ finskou vesnickou školu, na které poznávali tamní učitele i jejich způsoby výuky. Největší inspiraci si odnesli z pracovního vyučování, jelikož finská škola disponovala skvěle vybavenou dílnou pro své žáky. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

15. **Pro společné vzdělávání chybějí učitelé a vychovatelé ---- Ulrike a Stefan Behrenovi přivítali na svém sjezdu odborníka na vzdělávání Wilfrieda W. Steinerta, který pro frakci Spolek 90/Zelení zpracoval studii o inkluzi na školách ve spolkové zemi Braniborsko. Inkluze v Německu již probíhá, je však potřeba pokračovat v jejím rozšiřování. Jednou z brzd je nedostatek učitelů. 90 % procent ředitelů podle ankety inkluzi vítá. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

16. **Opora společnosti ---- Učitelé v Berlíně vyhrožují tím, že oblast opustí, pokud jako učitelé nebudou uznáni za státní úředníky (Beamte). S touto vyhrůzkou přišlo přibližně 600 učitelů, což by pro město znamenalo značnou nouzi. Učitelů je totiž nedostatek. Jejich cílem je přejít do kategorie Beamte (státní úředník) z kategorie Angestellte (zaměstnanec). To by však město přišlo draho, jelikož město (městský stát) by za ně muselo platit sociální pojištění. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

17. **Brzké rozeznání zneužívání: Vodítko pro učitele ---- Městský okruh Emland v Dolním Sasku se snaží učitelům pomoci s rozeznáváním případů, kdy jsou děti zneužívány nebo týrány. To má zabezpečit, že se dětem včas dostane pomoci. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

18. **Třídni? Nikdo je dělat nechce ---- Učitelé nemají zájem o třidnictví. Za mnoho hodin práce navíc dostává jen velmi malou finanční odměnu v rámci několika stovek. Odměna není vůbec adekvátní. I tak mají učitelé mnoho povinností, které se netýkají přímé výuky – koordinují například školní výlety, připravují individuální vzdělávací plány, komunikují s rodiči nebo věnují čas kariérnímu poradenství. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

19. **Zábavná fyzika pro učitele ZŠ a mateřinek může vzbudit zájem o technické obory ---- V nově založeném pražském centru se učitelé vzdělávali o tom, jak u svých žáků vzbudit větší zájem o fyziku a další přírodovědné obory. Program byl zaměřený na děti od mateřských škol po střední školy, tedy napříč vzdělávacím systémem. Podle vedoucí centra je důležité nechat děti pozorovat a radovat se z vlastních pokusů. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

20. **Odpadání vyučování: Učitelů svalují kritiku na Eismannovou --- Eiko Schwalbe, ředitelka Realschule v Gerlingenu u Stuttgartu popisuje nedostatek učitelů na své škole. Ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko chybí kolem 500 učitelů. Podle výpovědi učitelů se ve škole potýkají také s velkou rozmaností žáků, v mnoha třídách je zavedena inkluze. Další výzvou pro školy jsou také žáci se slabšími výsledky, kteří se nacházejí na nevhodném typu školy. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

21. **Učitel z Kleve vysvětluje matematiku na YouTube --- Devětačtyřicetiletý učitel Klaus Hoffstadt na svůj YouTube kanál nahrává videa, ve kterých vysvětluje matematické příklady. Video by měla sloužit jako doplněk školního vyučování. Hoffstadt je jedním z několika učitelů matematiky z oblasti Kleve v Severním Rýnsku-Vestfálsku, který tímto způsobem matematiku na internetu zprostředkovává. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

22. **Učitelů fyziky a matematiky je v libereckém kraji nedostatek ---- Podle výroční zprávy je zřejmé, že Liberecký kraj se potýká s nedostatkem učitelů fyziky, matematiky a biologie. Na druhou stranu je poměrně hodně jazykářů. Podle krajského radní pro školství Petra Tulpy je možným řešením větší propagace technického vzdělání. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

23. **Proruský výklad moderních dějin? Zprávu BIS odmítají historici i učitelé ---- Dle zprávy Bezpečnostní informační služby se obzvláště moderní dějiny na školách vyučují v proruském naladění. Výrazně proti jsou ovšem autoři učebnic dějepisu i sami učitelé. Dodávají, že reálným problémem školství je, že učitelé o moderních dějinách ve třídě málo mluví nebo se k probrání moderních dějin nedostanou vůbec. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

24. **Prezident Zeman: Jako v každé profesi jsou i dobří a špatní učitelé ---- Článek se věnuje projevu prezidenta Miloše Zemana při přebírání cen Zlatý Ámos, oceňujících významné pedagogy. V jeho proslovu v souvislosti s platovým ohodnocením rozlišil dobré a špatné pedagogy, postavil se proti výroku BIS o proruském výkladu dějin na školách a několik vět a metafor věnoval i čelení bílosti. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

25. **Bědování o neposlušných žácích už nemohu dál poslouchat --- Bývalý učitel Rainer Werner se v komentáři vyjadřuje k dnešní mládeži a jejímu chování. Mladí podle něj prý vždy chtěli zkoušet, co všechno si mohou dovolit, není to jen záležitostí dneška, tudíž není na místě tvrdit, že dnešní mládež je zkažená a nevychovaná. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

26. **Podpora pro žáky a učitele rozšířena: Sociální pracovníci i na základní škole v Karbenu --- Na základní škole v Karbenu v blízkosti Frankfurtu nad Mohanem působí momentálně dva sociální pracovníci. Na škole tráví každý z nich přibližně 15 hodin týdně. Od února například vedou workshopy pro děti zaměřené na zlepšení sebevědomí. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

27. **Nízké platy a velká zodpovědnost. Třídní učitele nechce nikdo dělat --- Školy se musí vypořádávat s nedostatkem zájemců o třídnictví. Učitelé za tuto zodpovědnost navíc dostávají jen o několik stovek korun měsíčně navíc. K odrazení od třídnictví učitelům stačí pár nepříjemných zkušeností. Třídního učitele je podle nich těžké sehnat obzvláště pro vyšší ročníky. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

28. **Bosý učitel umí vše vysvětlit vtipnou formou, i proto se stal Ámosem ---- Učitel matematiky a tělesné výchovy Jiří Palán vyhrál regionální kolo soutěže pro učitele Zlatý Ámos na Vysočině. Do soutěže ho přihlásili jeho vlastní žáci z deváté třídy. Jejich učitelem je již od páté třídy a touto nominací se žáci rozhodli mu poděkovat za pět let, které spolu strávili. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

29. **Se všemi učiteli jednat stejně --- Představitelé učitelského spolku v Bavorsku trápí hned několik věcí – nedostatek učitelů, neexistující mobilní rezerva pedagogů nebo přemístování učitelů do jiných oblastí Německa. Školy se navíc nyní musí zabývat digitalizací, která ovšem často bývá odsouvána do pozadí kvůli velkému zaneprázdnění pedagogů. Polovina učitelů se cítí na plnění všech požadavků žáků sama. ***

Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím

30. Rada se vzpírá proti „udavačskému fóru“ na internetu ----- V Dolním Sasku byla v minulých letech na internetu založena platforma, na které měli být hlášeni učitelé pro svá nepřijatelná politická prohlášení. Že jde o omezování svobody učitelů, se shodla většina členů rady. Jedná se o iniciativu extremistické strany AfD a jeden z dalších poslanců k existenci platformy dodal, že se jedná o znak totalitního režimu. *

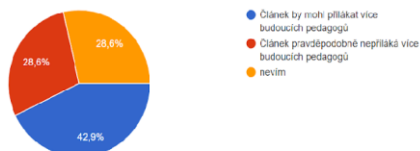
Označte jen jednu elipsu.

- Článek by mohl přilákat více budoucích pedagogů
- Článek pravděpodobně nepřiláká více budoucích pedagogů
- nevím
-

Příloha č. 2: Výsledky dotazníku doplňujícího rešerši německých a českých médiích a jejich článků týkajících se učitelského povolání v dané zemi

První „digitální sada“ pro pedagogy na 35 školách v zemi — Sada materiálů pro digitální vzdělávání na školách dorazila do prvních 32 škol ve spolkové zemi Sasko-Anhaltsko. V době digitalizace toto téma školy považují za velmi významné. Digitální sada má pomoci například i při vysvětlování rizik, která jsou s digitálním světem spojená.

7 odpovědí

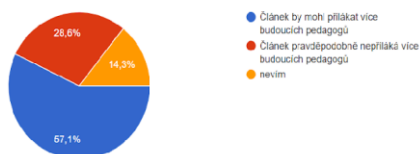
Učitelé se zaučují, aby se žáci stali šťastnějšími — Článek o učiteli štěstí Franz Schubertovi. Ten zastává názor, že se žáci potřebují lépe vyznat ve světě, a naopak nepotřebují tolik faktických znalostí. Dle něj nejsou znalosti v matematice nebo v němčině žádnou zárukou pro spokojený život. K těmto dovednostem by je měl vést hlavně schopný učitel. Od roku 2009 ve svém institutu štěstí vzdělával na 500 až 600 učitelů.

7 odpovědí

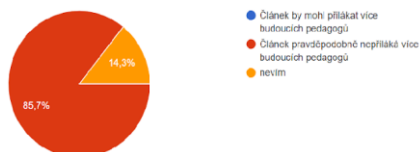
Praktické zkušenosti z výuky si navzájem předali učitelé a ředitelé z celého okresu — V základní a mateřské škole v Blansku se sešly tři desítky pedagogů, aby si navzájem sdílely zkušenosti z praxe nebo zažili následky vyučovacích hodin. Pro pedagogy je tento způsob setkávání přínosnější než jiné, teoreticky zaměřené semináře.

7 odpovědí

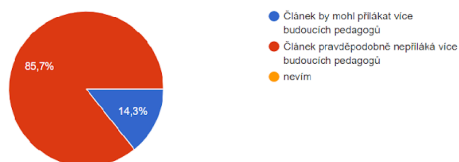
Učitelé i odborníci se přou kvůli možným změnám u maturity z jazyků — Slohy a ústní část maturity by se měly odehrávat na úrovni škol, již ne na státní úrovni. Různé asociace učitelů českého jazyka se nemožou shodnout, zda je tento krok pro vzdělání maturantů prospěšný, či nikoliv.

7 odpovědí

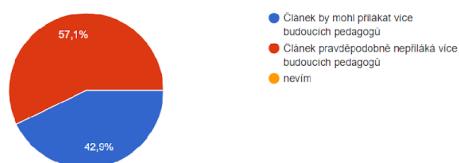
Učitelé v Porýní-Falci jsou nemocní stále častěji ---- V roce 2008 byl učitel na Realschule (reálná škola) na nemocenské v průměru 9,6 dní, v roce 2017 už se jednalo o 12 dní. Délka nemocenské se však zvyšuje i na všech dalších typech škol. Spolková země se tímto problémem plánuje zabývat na Institutu pro zdraví učitelů (Institut für Lehrgesundheit), pro problematiku sestavila i expertní skupinu.

7 odpovědí

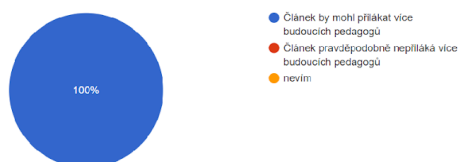
Smlouvy pro učitele na dobu určitou jsou nadále možné ---- Mnoho učitelů v Bavorsku spadá do kategorie úředníků (Beamte), ale pro mnoho jiných to neplatí a stále pracují se smlouvou na dobu určitou. Učitelům to znemožňuje plánovat si svou budoucnost a žít v jistotě. Situace se ovšem v nejbližší době měnit nebude.

7 odpovědí

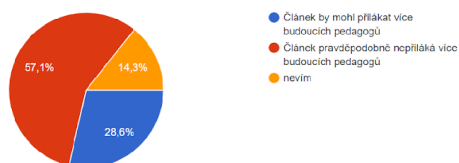
Učitelé z kutnohorské Masaryčky studovali angličtinu v irském Dublinu -- Dva učitelé z Kutné Hory absolvovali čtrnáctidenní jazykový kurz v Dublinu, během této doby stihli na 50 hodin výuky, během kterých si vylepšovali angličtinu.

7 odpovědí

V Lišově odvolali ředitele školy. Učitelé chtějí, aby zůstal do prázdnin ---- Dopis proti odvolání ředitele městem podepsalo asi 30 pedagogů, učitelé zmiňují hlavně organizační důvody, jelikož odchod učitele způsobí mnoho nevídaných změn a organizačních těžkostí. Město však prý krok učinit muselo, protože jinak by ředitel ve škole setrval dalších šest let.

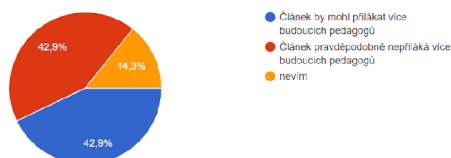
7 odpovědí

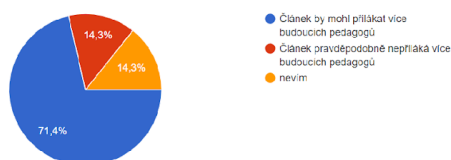
Chce vůbec stát mladé a kvalifikované učitele ve školách — Komentář zabývající se situací mladých učitelů, kteří se ucházejí o místa na českých školách. Dle autora stát nemá žádný systém regulace, ředitelé nemohou nabídnout místo mladým učitelům, protože ve své škole zaměstnávají starší generaci pedagogů. Navrhuje umožnit učitelům snazší rekvalifikaci a systémově podpořit mladé učitele, aby si snáze nacházeli místo ve školách.

7 odpovědí

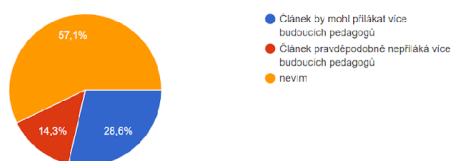
Učitelé z Klíče poodhalili tajemství finského školství. — Učitelé ze školy Klíč s.r.o. navštívili v lednu v rámci programu Erasmus+ finskou vesnickou školu, na které poznávali tamní učitele i jejich způsoby výuky. Největší inspiraci si odnesli z pracovního vyučování, jelikož finská škola disponovala skvěle vybavenou dílnou pro své žáky.

7 odpovědí

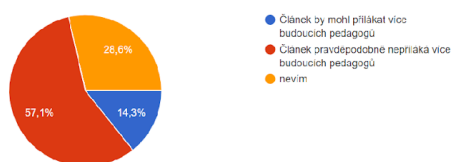
Pro společné vzdělávání chybějí učitelé a vychovatelé — Ulrike a Stefan Behrenovi přivítali na svém sjezdu odborníka na vzdělávání Wilfrieda W. Steinerta, který pro frakci Spolek 90/Zelení zpracoval studii o inkluzi na školách ve spolkové zemi Braniborsko. Inkluze v Německu již probíhá, je však potřeba pokračovat v jejím rozšiřování. Jednou z brzd je nedostatek učitelů. 90 % procent ředitelů podle ankety inkluzi vítá.

7 odpovědí

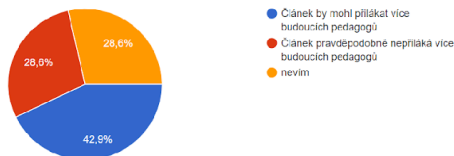
Opora společnosti — Učitelé v Berlíně vyhrožují tím, že oblast opustí, pokud jako učitelé nebudou uznáni za státní úředníky (Beamte). S touto vyhružkou přišlo přibližně 600 učitelů, což by pro město znamenalo značnou nouzi. Učitelů je totiž nedostatek. Jejich cílem je přejít do kategorie Beamte (státní úředník) z kategorie Angestellte (zaměstnanec). To by však město přišlo drahο, jelikož město (městský stát) by za ně muselo platit sociální pojištění.

7 odpovědí

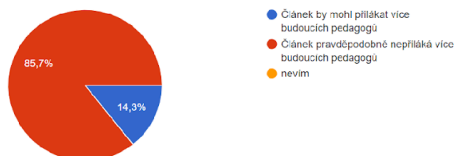
Brzké rozeznání zneužívání: Vodítko pro učitele ---- Městský okruh Emland v Dolním Sasku se snaží učitelům pomoci s rozeznáváním případů, kdy jsou děti zneužívány nebo týrány. To má zabezpečit, že se dětem včas dostane pomoci.

7 odpovědí

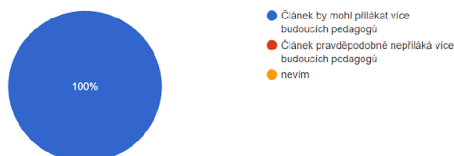
Třídni? Nikdo je dělat nechce ---- Učitelé nemají zájem o třídnictví. Za mnoho hodin práce navíc dostává jen velmi malou finanční odměnu v rámci několika stovek. Odměna není vůbec adekvátní. I tak mají učitelé mnoho povinností, které se netýkají přímé výuky – koordinují například školní výlety, připravují individuální vzdělávací plány, komunikují s rodiči nebo věnují čas kariérenímu poradenství.

7 odpovědí

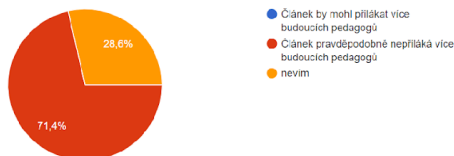
Zábavná fyzika pro učitele ZŠ a mateřinek může vzbudit zájem o technické obory ---- V nově založeném pražském centru se učitelé vzdělávali o tom, jak u svých žáků vzbudit větší zájem o fyziku a další přírodovědné obory. Program byl zaměřený na děti od mateřských škol po střední školy, tedy napříč vzdělávacím systémem. Podle vedoucí centra je důležité nechat děti pozorovat a radovat se z vlastních pokusů.

7 odpovědí

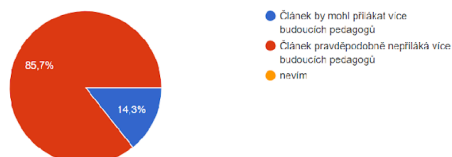
Odpadání vyučování: Učitelů svalují kritiku na Eismannovou ---- Eiko Schwalbe, ředitelka Realschule v Gerlingenu u Stuttgartu popisuje nedostatek učitelů na své škole. Ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko chybí kolem 500 učitelů. Podle výpovědi učitelů se ve škole potýkají také s velkou rozmanitostí žáků, v mnoha třídách je zavedena inkluze. Další výzvou pro školy jsou také žáci se slabšími výsledky, kteří se nacházejí na nevhodném typu školy.

7 odpovědí

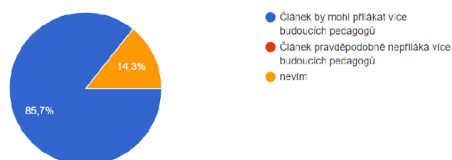
Bědování o neposlušných žácích už nemohu dál poslouchat --- Bývalý učitel Rainer Werner se v komentáři vyjadřuje k dnešní mládeži a jejímu chování. Mladí podle něj prý vždy chtěli zkusit, co všechno si mohou dovolit, není to jen záležitost dneška, tudíž není na místě tvrdit, že dnešní mládež je zkažená a nevychovaná.

7 odpovědí

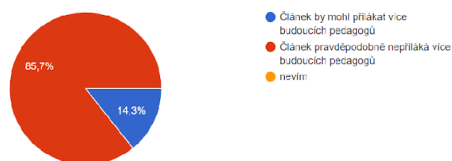
Podpora pro žáky a učitele rozšířena: Sociální pracovníci i na základní škole v Karbenu --- Na základní škole v Karbenu v blízkosti Frankfurtu nad Mohanem působí momentálně dva sociální pracovníci. Na škole tráví každý z nich přibližně 15 hodin týdně. Od února například vedou workshopy pro děti zaměřené na zlepšení sebevědomí.

7 odpovědí

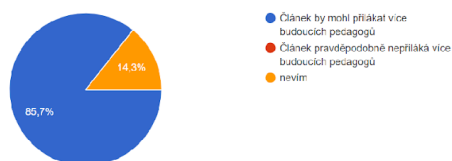
Nízké platy a velká zodpovědnost. Třídní učitele nechce nikdo dělat --- Školy se musí vypořádávat s nedostatkem zájemců o třídnictví. Učitelé za tuto zodpovědnost navíc dostávají jen o několik stovek korun měsíčně navíc. K odrazení od třídnictví učitelům stačí pár nepříjemných zkušeností. Třídního učitele je podle nich těžké sehnat obzvláště pro vyšší ročníky.

7 odpovědí

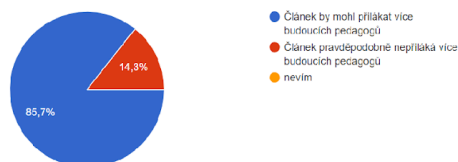
Bosý učitel umí vše vysvětlit vtipnou formou, i proto se stal Ámosem --- Učitel matematiky a tělesné výchovy Jiří Palán vyhrál regionální kolo soutěže pro učitele Zlatý Ámos na Vysočině. Do soutěže ho přihlásili jeho vlastní žáci z deváté třídy. Jejich učitelem je již od páté třídy a touto nominací se žáci rozhodli mu poděkovat za pět let, které spolu strávili.

7 odpovědí

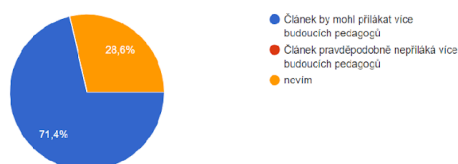
Učitel z Kleve vysvětluje matematiku na YouTube — Devětačtyřicetiletý učitel Klaus Hoffstadt na svůj YouTube kanál nahrává videa, ve kterých vysvětluje matematické příklady. Video by měla sloužit jako doplněk školního vyučování. Hoffstadt je jedním z několika učitelů matematiky z oblasti Kleve v Severním Rýnsku-Vestfálsku, který tímto způsobem matematiku na internetu zprostředkovává.

7 odpovědí

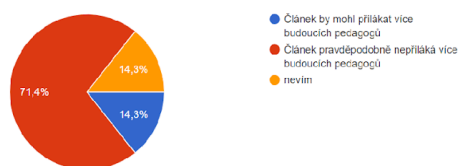
Učitelů fyziky a matematiky je v libereckém kraji nedostatek ---- Podle výroční zprávy je zřejmé, že Liberecký kraj se potýká s nedostatkem učitelů fyziky, matematiky a biologie. Na druhou stranu je poměrně hodně jazykářů. Podle krajského radní pro školství Petra Tulpy je možným řešením větší propagace technického vzdělání.

7 odpovědí

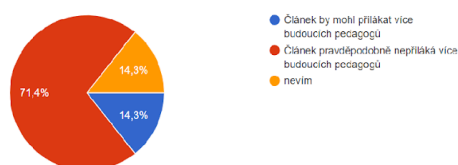
Proruský výklad moderních dějin? Zprávu BIS odmítají historici i učitelé -- Dle zprávy Bezpečnostní informační služby se obzvláště moderní dějiny na školách vyučují v proruském naladění. Výrazně proti jsou ovšem autoři učebnic dějepisu i sami učitelé. Dodávají, že reálným problémem školství je, že učitelé o moderních dějinách ve třídě málo mluví nebo se k probrání moderních dějin nedostanou vůbec.

7 odpovědí

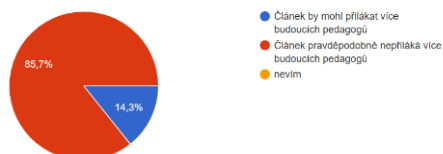
Prezident Zeman: Jako v každé profesi jsou i dobří a špatní učitelé ---- Článek se věnuje projevu prezidenta Miloše Zemana při přebírání cen Zlatý Ámos, oceňujících významné pedagogy. V jeho proslovu v souvislosti s platovým ohodnocením rozlišil dobré a špatné pedagogy, postavil se proti výroku BIS o proruském výkladu dějin na školách a několikrát a metafor věnoval i členění bilbosti.

7 odpovědí

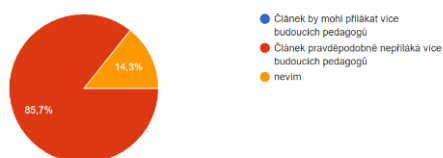
Se všemi učiteli jednat stejně --- Představitelé učitelského spolku v Bavorsku trápí hned několik věcí – nedostatek učitelů, neexistující mobilní rezerva pedagogů nebo přemísťování učitelů do jiných oblastí Německa. Školy se navíc nyní musí zabývat digitalizací, která ovšem často bývá odsouvána do pozadí kvůli velkému zaneprázdnění pedagogů. Polovina učitelů se cítí na plnění všech požadavků žáků sama.

7 odpovědí

Rada se vzpírá proti „udavačskému fóru“ na internetu --- V Dolním Sasku byla v minulých letech na internetu založena platforma, na které měli být hlášeni učitelé pro svá nepřipustná politická prohlášení. Že jde o omezování svobody učitelů, se shodla většina členů rady. Jedná se o iniciativu extremistické strany AfD a jeden z dalších poslandů k existenci platformy dodal, že se jedná o znak totalitního režimu.

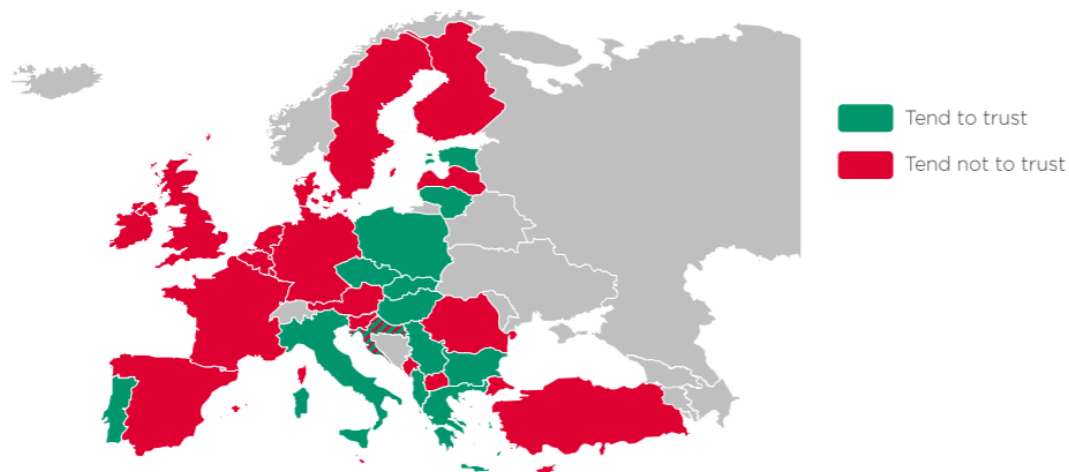
7 odpovědí

Příloha č. 3: *Mapa důvěry v internet v Evropě*¹⁶³

Zdroj: EBU. Market Insights. *Trust in Media 2018*. [online]. Publikováno v únoru 2018. [cit.25.3.2019].
Dostupné z: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/market_insights/EBU-MIS%20-Trust%20in%20Media%202018.pdf

TRUST IN THE INTERNET (Net Trust Index 2017)

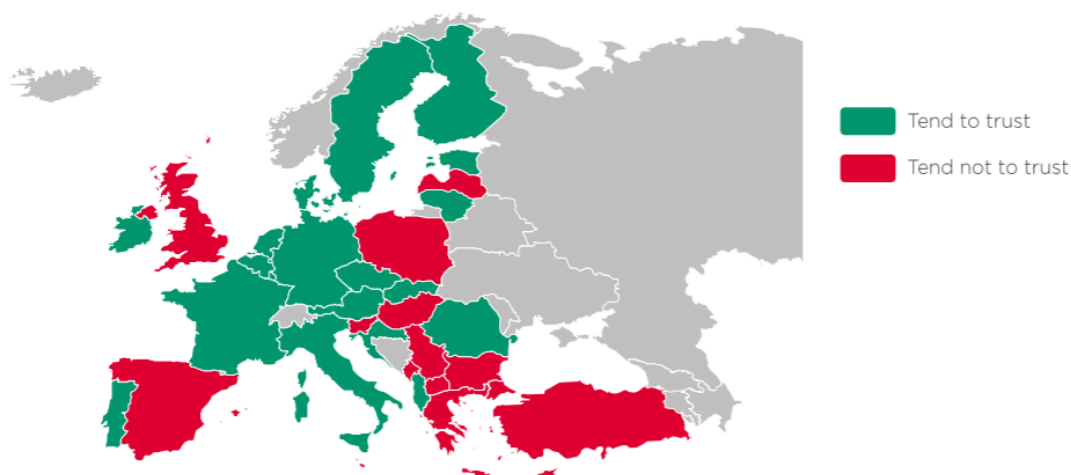
- People tend to trust the internet in only 12 out of the 33 countries surveyed (36%).
- The countries where the internet tends to be trusted are mostly in eastern Europe.

¹⁶³ Zeleně jsou vyznačeny státy, ve kterých občané obsahu na internetu *spíše věří*, červeně jsou státy, kde občané *spíše nevěří*. Data z roku 2017.

Příloha č. 4: *Mapa důvěry v psaná média v Evropě*¹⁶⁴

Zdroj: EBU. Market Insights. *Trust in Media 2018*. [online]. Publikováno v únoru 2018. [cit.25.3.2019].
Dostupné z: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/market_insights/EBU-MIS%20-Trust%20in%20Media%202018.pdf

TRUST IN THE WRITTEN PRESS (Net Trust Index 2017)

- For the first time in 10 years, the proportion of countries that tend to trust the written press (58%) is greater than those that do not (42%).
- Besides the UK (trust index -50), it is mostly south-eastern European countries that have the lowest level of trust in the written press.

¹⁶⁴ Zeleně jsou vyznačeny státy, ve kterých občané obsahu online médií *spíše věří*, červeně jsou státy, kde občané *spíše nevěří*. Data z roku 2017.

Příloha č. 5: Interview s Jakubem B., českým gymnaziálním učitelem

Datum rozhovoru: 22.3. 2019

Čas, místo rozhovoru: 11.40 – 12.30, Gymnázium Ústí nad Orlicí, T.G. Masaryka 106

Respondent: Jakub Brdíčko, učitel českého jazyka a základů společenských věd

Kdy Vás poprvé napadlo stát se učitelem?

Na gymnáziu, na střední škole, protože mě baví něco prezentovat druhým lidem. Na gymnáziu mě hrozně bavilo mít referát pro třídu. Vždycky jsem se na to těšil, připravoval jsem se na to. Na vejšce mě to taky bavilo. A už jsem se hrozně těšil, že budu mít nějakou praxi.

Jaké vzdělání Vám umožnilo stát se učitelem?

Nestudoval jsem pedagogickou fakultu, vystudoval jsem filozofickou fakultu, nejdříve v Brně, odtamtud jsem po třech letech utekl do Olomouce. A kombinace – byl to obor filozofie a čeština. Dříve trvalo studium pět let bez jakéhokoliv mezistupně, takže v Olomouci jsem si začal dělat pedagogické minimum, které mě tedy nebavilo, ale neodradilo mě.

Pedagogické minimum jste si začal dělat po dokončení studia?

Při studiu, ve čtvrtém ročníku jsem myslím začal. Docházeli jsme do pedagogický fakulty. A oni myslím i docházeli k nám.

Z Vaší reakce tedy odhaduji, že Vám pedagogické minimum nepřineslo žádné nadšení do praxe...

Často jsem nad tím přemýšlel, to ano. Ale musím říct, že asi nejhorší učitele, které jsem kdy viděl, byli učitelé z pedagogické fakulty. Paní, která nás učila úvod do didaktiky... to bylo strašný, to se nedalo vydržet. Ale měli jsme pak vynikající psycholožku, ke které jsem šel pro nějaký zápočet nebo pro nějakou zkoušku a z našeho rozhovoru pak vyplynul i speciální seminář. Rozhodla se udělat seminář o hranicích, o mezích v pedagogice podle knihy Děti potřebují hranice. Udělala z něj seminář, na devadesát minut, zážitkově. To bylo pro mě moc přínosný. Ale samozřejmě nemůžu opomenout praxi, kterou jsem dělal na Slovanském gymnáziu v Olomouci a moji školitelé se mi opravdu věnovali.

Jak dlouhá byla tato praxe?

Byla strašně krátká, myslím, že jsem měl přímých hodin ve třídě osm. Osm na češtinu a osm na ZSV.

Myslíte si, že Vám praxe hodně přinesla?

To ano, vůbec jak vystupovat před třídou. Mohl jsem taky žáky zkoušet, vyzkoušel jsem z učiva jednu studentku. Ale když jsem pak začínal učit, tak to jsem začínal úplně od nuly. Nestačilo mi to. Zjistil jsem, že některé věci, které jsme se učili na fakultě, jsem si musel nastudovat úplně znovu. Když jsem stál před třídou, tak jsem si uvědomil, že tomu vůbec nerozumím.

Když jste začínal učit, byl jste uveden do praxe?

To bylo dost drsný. Bylo to v roce 2001, ještě jsem dělal doktorát, kterej jsem nedodělal a zatelefonoval mi pan Plocek, že strašně shání učitele a asi za týden jsem pak nastoupil do rozjetýho vlaku. Vůbec jsem moc nevěděl, jak to bude. Hned mi dali maturitní třídu. A co mě vyděsilo, že jsem předstoupil před tu třídu a nikdo z učitelů mě tu neznal. Vůbec jsem nevěděl, jak mám s nima hovořit a musel jsem dokonce sám žádat o to, aby se přišli do mých hodin podívat. Paní Jelínková byla velmi ochotná. Aby mi dali nějakou zpětnou vazbu. Protože tady s panem Dambrauským, jediným učitelem ZSV, se nijak komunikovat nedalo. A sem tam mezi řečí mi učitelé něco říkali, nějak mi pomáhali. Ale udělal jsem takových chyb, že dodnes na to nerad vzpomínám.

Po jak dlouhé době jste měl pocit, že již víte, jak na to?

Myslím, že to začalo až v roce 2012 nebo 2013. No asi po více než deseti letech.

Co si myslíte, že je největší břemeno učitelů v Česku? Co je v práci nejvíc tíží?

Asi bych se neodvážil to říct takto pro všechny učitele. Opravdu nevím. Když jsem se bavil se staršími učiteli, kteří jsou nyní v důchodu, tak mě potvrzovali, že to cítí na sobě i v tom důchodovém věku. Že učitel je pod strašným tlakem a musí si takzvaně zachovat tvář před třídou. Je to tedy aspekt naší práce, že jsme neustále pozorováni, i když si třeba jdeme nakoupit do Tesca, tak se koukají, co si kupujeme. I v našem soukromí nás sledují, když někde jdeme. Takže to je vlastně takovej tlak na to, abychom vždycky byli dokonalí a aspoň zachovali nějakou tu svojí vznešenou roli. A tohle se dostává pod kůži. Není to úplně normální zaměstnání.

Je to podle Vás věc, se kterou se musí počítat, když se člověk rozhodne učit?

Proti tomuto tlaku se určitě dá udělat spousta věcí. Je to pochopení té role, větší podpora učitelů v tom, aby se se svojí rolí mohli lépe vyrovnávat, aby ji nějak pochopili. Souvisí to i se změnou role učitele – z toho, který všechno ví a je v centru veškeré pozornosti k tomu učiteli, který je spíš pomocník při cestě za vzděláváním. Mění se to, protože tehdy učitel může nevědět, může udělat chybu.

V současné chvíli se v politice a v médiích ve velké míře diskutuje o platech učitelů. Jak jste Vy osobně spokojený s finančním ohodnocením učitelů v České republice?

Zase nemohu mluvit za všechny, to asi ne. Myslím, že když jsem začínal, tak můj plat byl velmi nízký. A asi nikdy za těch osmnáct let pro mě nebyla platová otázka důležitá, ale může to být tím, že jsem nechtěl mít vyšší standard. I manželka je spokojená s platem, který dostávám. Za mě tu není žádný důvod to měnit. Jsem spokojený.

Pokud se ale mám k platům nějak vyjádřit, tak bych řekl, že bylo zajímavé pozorovat, co se dělo v našem sboru poté, co došlo k posunu platových tarifů a pan ředitel nám oznámil, že nemá nic pro nenárokové složky. Takže třeba když učitel jel na lyžák, dělal to zadarmo. A to je těžká věc, já jsem třeba minulý rok dělal zadarmo tři přípravný semináře, který opravdu zabraly hodně času. Samozřejmě, mně ty peníze nikde v rozpočtu nechybí, ale někteří kolegové reagovali tak, že se těm aktivitám pak už nevěnovali, že už třeba nechtěli jet na lyžák. Spíše šlo o princip – že toho, co děláme navíc, si nikdo nevěší, ani stát a možná ani veřejnost.

Jak si myslíte, že česká společnost vnímá učitele?

Zase můžu mluvit jen za svou sociální bublinu, ve který žiju. Nasetkal jsem se s žádným negativním pohledem na toto povolání, myslím, že je ceněno. První, co okolí řekne učitel, je: „To máte teda hrozný, ty parchanty ve škole“. A já jim v tu chvíli na tu otázku odpovídám, že ve skutečnosti to tak není a že žáci jsou ve škole naopak to nejlepší, co máme.

A jak Vaši profesi vnímá Vaše nejbližší okolí, rodina?

Nevím, jak je to u jiných povolání, já jsem vlastně nikde jinde nepracoval, ale je to vlastně strašně těžká věc, protože pro mě je ta práce natolik vyčerpávající, že vlastně už se nevěnuju tolik svojí rodině. Hledám cesty, jak to jinak udělat. Už jsem pro to udělal dost,

doma například už moc věcí neopravuju, ale zase chodím hodně pozdě domů, a to opravdu narušuje chod domácnosti. Není to flexibilní práce, že bych mohl kdykoliv odejít. A zdá se mi, že se to v této oblasti ještě zhoršuje. Skloubení rodiny a tohoto zaměstnání. Dostávám se domů průměrně tak ve čtyři nebo v pět hodin. Ale je pravda, že odcházím ze školy v době, kdy už tady nikdo není a uklízečky mě vyhání.

Už jste do jisté míry naznačil, v čem se proměnila role učitele dříve a dnes. Myslíte, že byste tuto myšlenku mohl ještě rozvést? Co je potřeba, aby dnes učitel obstál?

To je hodně těžká otázka. Protože jsem věřící, tak odpovím, že se musí stát zázrak. Systém, například rozvrh hodin učitele, je tak nadefinovaný, že vlastně vede k určitým nelidskostem. Velmi krátké přestávky, být kdykoliv k potřebě. Já jsem to dříve nazýval jako forma intelektuální prostituce. Být potřeba ve chvíli, kdy to zákazník chce. Aby tedy učitel zůstal člověkem, musí si uvědomit, že ho to mění, že už to není on. Také musí udělat nějaký protipohyb, aby z toho mechanismu vypadl ven. Ten protipohyb je ale velmi těžkej a pokud k tomu nemá nějakou zvláštní podporu, tak to dělat nebude, protože bude řešit jen to nejnutnější – to znamená odvykládat si to, mít opravený písemky a zase co nejrychleji zmizet a věnovat se koníčkům. Ale i tak ty důsledky na toho člověka dopadají. Já to někdy řeším tím, že dělám nějaké drobné změny. Například teď v oktávě, protože tam mám seminář v takovou nelidskou dobu, tak sedíme v kruhu a povídáme si o nějakém tématu, děláme něco jako komunitní kruh, abychom se prvně setkali jako lidi a teprve potom jako učitel a žáci. A je to zajímavý, protože opravdu to mění atmosféru i třeba toho celého dne.

České školy se v současnosti potýkají s nedostatkem učitelů. Máte nějaký nápad, jakým způsobem učitelské povolání ztraktivnit?

My se tu pohybuje v kvadratuře kruhu. Když se například podíváte na můj rozvrh hodin, netvrdím, že je hrozný, ale koho by něco takového motivovalo? Kdo by v 8.00 byl plný energie a chtěl by učit? Automaticky ta nabídka selektuje poptávku. Vyberou si to lidé, kteří milují řád, jsou to lidé, kteří jsou až posedlí tím, že se všechno děje v určitou dobu, podle určitých přesných postupů a pravděpodobně jsou to neurotici, kteří potřebují právě tyto rituály, který je uklidňují. A jsou to ti, kteří tím, že mohou být před třídou, z toho načerpávají sebevědomí. Takový člověk potřebuje být důležitý, mít pocit, že ho ostatní poslouchají, takoví lidé to budou vyhledávat. Musí tedy být jiná nabídka, aby se automaticky na to hlásili lidé, kteří to vidí jako velkou výzvu, jako povolání, který je i

intelektuálně náročný. My ale víme, že tohle povolání si automaticky vybírají spíše lidé s opačnými vlastnostmi.

Libil se mi článek v Deníku N šéfa Scio, který navrhuje, aby se do škol zavedl tržní principy, aby si každý vybral, co chce. Jsou u nás takoví studenti, kteří se mohou učit na spoustu předmětů, že to mají přesně dané, kdy jsou přestávky, že se končí v danou dobu, takoví jsou a já je nemůžu odmítat, i když se jim trochu divím. Tahle nabídka tady musí být, to nepopírám. Přeju si, aby si poté to dané zařízení vybíralo učitele podle toho, jak by vyhovovali studentům.

Ale jsou tu také jiní studenti. Já jsem si třeba představoval situaci, kdy by žák šel do školy a teď by se podíval, co všechno se ten den probírá, a že by si vybral – „a dnes půjdu na Brdicka a dnes zas na tohle“. A třeba jako pokus to jenom zkusit a při něm zjistit, co žáci chtějí, a co nechtějí. Ale obávám se, že bychom byli hodně překvapeni.

Překvapení čím?

Že velká část z nich opravdu vyžaduje přesný dril, výklad, zapisování do sešitu a pak reprodukce toho obsahu v písemkách.

Příloha č. 6: Interview s Tomášem Čaklošem, předsedou organizace Otevřeno

Datum rozhovoru: 3.4. 2019

Čas, místo rozhovoru: 14.00 – 15.00, Senovážné náměstí, Nové Město, Praha 1

Respondent: Tomáš Čakloš, bývalý student Masarykovy univerzity v Brně, jeden ze zakladatelů a předseda neziskové organizace Otevřeno

Otevřeno – vlastní prezentace na webu: „Jsme nezisková organizace usilující o rozvoj vzdělávání v ČR. Jsme uskupení lidí, kteří věří, že cestou ke změně je inovativnější příprava a vzdělávání pedagogů.“¹⁶⁵

Co podle Vašeho názoru postrádá vzdělávání budoucích pedagogů v České republice?

Postrádá orientaci na to, co je skutečným úkolem učitele – vytvářet podmínky pro to, aby se žáci mohli učit. A to si myslím, že je něco, na co vůbec nemíří. Že ve většině případů se soustředí na to, aby budoucí učitel do sebe dostal znalosti a dovednosti, které pak předvede před katedrou. Ale to není optimální pro dětské učení, to je jen replikování nějakého zažitého modelu. Pedagogika je během vzdělávání učitelů na druhé koleji a je to většinou směsice nějaké teorie, didaktických postupů, které se ale odehrávají ve frontální podobě, během které učitel předává žákům všechno jednotně.

Jaké by měly být kroky fakult, aby se vzdělávání učitelů tímto směrem ubíralo?

Já si myslím, že ty první kroky fakulty nejsou schopné udělat, protože jsou docela v pasti. Mají málo peněz a systém financování, který nahrává, nebo nenahrává dělat určitý věci. Nahrává dělat vědu a rozhodně nenahrává dělat praxi, protože je to nejméně výhodné z hlediska toho financování. A neumožňuje fakultám přijmout větší množství schopných a motivovaných lidí. Problém pedagogických fakult je v tom, jaký podmínky dostávají od státu na to, co dělat mají. A do té doby, do kdy ty podmínky budou tak špatný jako dneska, tak ty fakulty mohou dělat dobrý věci jen do té doby, kdy se potká štěstí, skvělý lidi, kteří se zapřou a něco překonají. Jsou podmínky, za který jsme vděčný, ale na který se nedá spoléhat.

---

¹⁶⁵ Otevřeno.cz. *Kdo jsme*. [online]. [cit.4.4.2019]. Dostupné z: <https://otevreno.org/kdo-jsme/>.

Jaké jsou aktuální projekty Otevřena?

Je to Noc vzdělávání, na které se setkávají začínající učitelé, studenti, učitelé, akademici, rodiče a baví se o vzdělávání na více místech po celé republice. Pak je to pořádání dalších vzdělávacích akcí, přednášek a workshopů na pedagogických fakultách po České republice a působení ve vzdělávací politice, momentálně například zapojení do tvorby Strategie vzdělávací politiky v ČR do roku 2030+. A v neposlední době, to bych ale neoznačil slovem projekt, ale spíše jako činnost, a tím je budování komunity podmínek a vztahů, které jsou příznivé postupným změnám a inovacím. A to si myslím, že je to hlavní, co děláme, že to ostatní věci jsou hezké projekty k tomu, ale že to hlavní je, že zapojujeme lidi na pedagogických fakultách a jejich okolí do společné debaty a uvědomění si toho, že existuje potřeba něco změnit. Pro nás je nejcennější, když se na základě té naší kampaně dozvídáme, že nějací akademici, které vůbec neznáme, mění svou výuku a kteří se sami explicitně k Otevřenu vztahují. Jeden z vyučujících v Plzni například předělal svůj předmět o pedagogice tak, že s v něm celý semestr drží 21 tezí¹⁶⁶ od Otevřena, na kterých rozebírá pedagogická témata současnosti.

V čem se podle Vás změnila role učitele pro dnešní svět, pokud bychom ji měli porovnat s dřívější dobou?

Podle mě se velmi zásadně mění podle toho, jak se mění dostupnost informací ve světě. Protože před 150 lety, když chtěl člověk něco vědět, tak byl učitel hodně významný zdroj. Byly nějaké knížky, pro část lidí dostupné, pro další část ne, ale učitel byl důležitou autoritou z hlediska těch znalostí. Ještě prostě před třiceti lety, před rozšířením internetu, už byly informace dostupnější, skrz nějaké knížky, skrz nějakou televizi, ale pořád vlastně ten učitel hrál důležitou roli jako zprostředkovatel tý informace. Ale dnes, ale hlavně zítra, jsou informace lépe dostupnější, ale hlavně jsou dobře dostupné, tím myslím nejen to, že někde jsou, ale že jsou nějakým způsobem vybraný, zprostředkovaný. Ne že bychom se mohli všechno naučit na webu, ale mění se role učitele. Musí se orientovat na nějaké dovednosti, mindsety na to, být průvodce. Měl by být zprostředkovatelem meta kompetencí k učení, postojů k práci, k životu, věcí, které z internetu nevyčtu. Znalosti dnes z internetu vyčtu velmi snadno, ale dovednosti ne. Učitel nemůže držet trychtýř nad hlavou dítěte,

---

¹⁶⁶ Jedná se o 21 idejí o vzdělávání v 21. století, které Otevřeno sestavilo při svém vzniku. Patří mezi ně například otevřenost, smysluplný obsah, vysoké cíle a další. Celý koncept je dostupný zde: <https://otevreno.org/nase-vize/>

kterým do něj vlévá vědomosti. Děti se samy učí, učitel je stimul, který je v tom musí podpořit.

Které téma vzdělávací politiky, týkající se učitelství, je podle Vás momentálně v České republice nejvýraznější?

Podle mě jsou to momentálně platy učitelů. Myslím, že je dobře, že je to výrazné téma vzdělávací politiky, občas je jen škoda, že nejsou výrazná i jiná témata. Ale tohle téma je zkrátka existenčně zásadní. Ne proto, že by zajistilo lepší vzdělání, ale bez něho nebude existovat vůbec. Pokud cokoliv požadujeme po učitelích, tak za jakýmkoliv požadavkem musí jít zdroje. Jinak to lidé nebudou chtít dělat, nebo to budou dělat z jiných zdrojů – sami někde v noci nebo budou strádat. To není funkční. I když se takoví učitelé najdou, tak žádné dítě nemá záruku, že na něj narazí. Pro mě jsou platy učitelů zcela zásadní téma.